

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Infohariduse osakond

Raamatukogundus ja infokeskkonnad eriala

Maiga Parksepp

**LÄÄNE-VIRUMAA GÜMNAASIUMIDE 9.-12. KLASSIDE NOORTE
MUUSIKAINFORMATSIOONI VAJADUSED NING RAAMATUKOGUDE
ROLL MUUSIKAINFORMATSIOONI VAHENDAJANA**

Lõputöö

Juhendaja: lektor Aivi Sepp, MA

Viljandi 2009

SISUKORD

SISUKORD	2
SISSEJUHATUS	3
1. INFOVAJADUS JA INFOOTSING	6
1.1. Infovajadusega seotud mõisteid.....	6
1.2. Infovajaduse ja -kasutamise uurimise traditsioonid.....	10
1.3. Noorte infokäitumisega seotud uuringuid Eestis	13
2. MUUSIKAINFO JA MUUSIKAINFOVAJADUSTE UURIMINE	18
2.1. Noored ja muusika.....	19
2.2. Muusikainfoga seotud uurimusi.....	20
2.3. Raamatukogu muusikainfo vahendajana.....	24
3. NOORTE MUUSIKAINFOVAJADUSED LÄÄNE-VIRUMAA 9.-12. KLASSIDE ÕPILASTE NÄITEL	30
3.1. Muusikainformatsioon, mida vajatakse.....	32
3.2. Muusikainfo otsikohad.....	33
3.3. Internet kui muusikainformatsiooni allikas.....	34
3.4. Raamatukogu kui muusikainformatsiooni vahendaja.....	38
3.5. Küsitluste ja intervjuude tulemuste kokkuvõtte, järeldused ja ettepanekud.....	44
KOKKUVÕTE	47
KASUTATUD KIRJANDUS	49
LISAD	54
Lisa 1 Raamatukogutöötajatele saadetud ankeet.....	54
Lisa 2 Raamatukogutöötajate ankeetküsitluste põhitabelid tulemustega.....	56
Lisa 3 Lääne-Virumaa gümnaasiumide 9.-12. klasside õpilastele saadetud ankeet.....	59
Lisa 4 Lääne-Virumaa 9.-12. klasside õpilaste ankeetküsitluste põhitabelid tulemustega.....	62
Lisa 5 Intervjuu kava.....	65
Lisa 6 Ankeetküsitlustes kasutatud veebilehtede lühitutvustused.....	67
SUMMARY	70

SISSEJUHATUS

Tänapäev Interneti-ajastul on võimalik ligi pääseda informatsioonile kogu maailmas ning info hankimine ja kasutamine on seotud kõigi eluvaldkondadega. Infokirjaoskust vajatakse nii õpingutes, tööülesannete täitmisel kui ka isiklikus elus, olgu selleks siis nõu küsimine mingi probleemi lahendamiseks või lihtsalt vaba aja veetmine. Informatsiooni hankimiseks on mitmeid võimalusi, selle võib kätte saada erinevatest allikatest nagu ajalehed, raamatud, sõbrad, meedia jne, kuid selle oskuslik kasutamine sõltub iga isiku oskusest informatsiooni koguda, salvestada, korrastada, töödelda ning säilitada. Informatsiooni leidmine ei ole tänapäeval enam probleem, vaid probleemiks on sobiva, õige, täpse ja piisava informatsiooni leidmine.

Rahvaraamatukogude eesmärk on tagada vaba juurdepääs informatsioonile, inimõtte saavutustele ja kultuurile. Traditsiooniliselt on raamatukogud selle nimel kogunud ja säilitanud ning huvilistele laenutanud raamatuid ja teisi paberkandjale jäädvustatud teavikuid. Tehnoloogia arenedes on raamatukogude riiulitele ilmunud elektrooniliselt jäädvustatud heli, video, pilt ja tekst. Raamatukogud saavad anda oma panuse noorte vaba aja veetmisel ning rahulda nende huvi muusika vastu. Huvi muusika vastu on noorte hulgas väga suur, sotsioloogiliste uurimuste põhjal lausa esikohtadel huvide pingereas (Remmel 2007). Ajal, mil määrav osa infost tekib ja liigub elektrooniliselt Internetis, on loomulik ja vajalik teha see kättesaadavaks ka raamatukogudes. Ja seda mitte ainult pealinnas ja valitud keskustes, vaid igale inimesele sõltumata tema asukohast. On ju raamatukogu lisaks mäluinstitutsioonile ning õppe- ja teadustegevuse keskusele ka kultuuri- ja suhtlemiskeskus.

Käesoleva töö teema on ajendatud huvist, kust ja kuidas leiavad noored endale muusikainformatsiooni ning milline roll on muusikainfo vahendajana tänapäev Interneti-ajastul raamatukogul.

Lõputöö on järg kahele seminaritööle. Esimene seminaritöö „Interneti kasutamine muusikainformatsiooni allikana raamatukogutöötajate näitel” valmis 2007. aastal ning teema valis autor isiklikust huvi muusika vastu ning omandava erialaga seoses. Töös tunti huvi, kas ja kuidas kasutavad muusikaalast informatsiooni raamatukoguhoidjad ning milline osa on Internetil muusikainformatsiooni allikana. Raamatukogutöötajatele saadetud küsitlus oli mõeldud eelkõige kui muusikainformatsiooni kasutajatele. Osa küsimusi aga puudutas neid ka kui teenindajaid ja muusikainfo pakkujaid. Uuringu tulemuste analüüsil selgus, et 109st osalenud raamatukogutöötajast 87 pole kunagi olnud vajadust raamatukogu külastajale soovitada mõnda muusikateemalist veebilehekülge. See tulemus oli töö autorile üllatuseks ning 2008. aastal tegi teise uurimuse „Muusikainformatsiooni vajadused ja allikad Lääne-Virumaa gümnaasiumide 9.-12. klasside õpilaste näitel”. Töös keskenduti küsimustele, millised on need kohad, kust leiab noor endale vajalikku muusikainformatsiooni ning milline on Interneti ja raamatukogu roll muusikainfo vahendajana.

Otseselt muusikainformatsiooni otsimise ja kasutamisega seotud uurimusi ei ole Eestis tehtud palju. 2005. aastal kirjutas Marje Ingel bakalaaurusetöö „Muusikaotsingu probleemid ja võimalused.” 2005. aastal viidi läbi ka Eesti Muusikakogude Ühenduse küsitlus „Muusikateenindus Eesti rahvaraamatukogudes AD 2005“, mis oli suunatud rahvaraamatukogude juhtidele, rahvaraamatukogude muusikaosakondade töötajatele ja lugejatele. Selles uuriti nii muusikaraamatukogude teenindust kui kogude kasutamist. (Muusikateenindus... 2005). TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia tudeng Taimi Värva uuris 2008. aastal lõputööna Interneti muusikainformatsiooni allikate kasutamist Eesti muusikakogude töötajate hulgas. Saar Poll uuringufirma viis 2003. aastal läbi üleriigilise kultuuritarbimise uuringu ja 2006. aastal kordusuuringu, kus oli lähema vaatluse alla võetud üheksa erinevat kultuurivaldkonda, mille hulgas oli ka muusika. Muusikaalaselt otsiti vastuseid küsimustele, milline on erinevate muusikastiilide kuulajaskond ning millistest näitajatest sõltub kontserdite külastamine. Ka tunti huvi muusika ja muusikasündmuste info hankimise kohta.

Lõputöö eesmärgiks on anda ülevaade noorte muusikaalasest infovajadusest ja infootsikäitumisest ning raamatukogu osast selles. Käesolevas töös on uuritud Lääne-Virumaa gümnaasiumide 9.-12. klasside õpilaste muusikaalast infovajadust. Lääne-Virumaa noored said uurimusse kaasatud seetõttu, et töö autor on ka ise pärit sellest maakonnast.

Töös käsitletavat küsimused on:

- millist muusikainformatsiooni vajatakse;
- kust muusikainformatsiooni ostitakse;
- milline osa muusikainformatsiooni otsimisel on Internetil;
- milline osa muusikainformatsiooni otsimisel on raamatukogul.

Muusikainformatsioon ei ole käesolevas töös kindlalt piiritletud. Selle all on silmas peetud biograafilist informatsiooni heliloojate, lauljate ja tekstiautorite kohta, muusikateoste tekste ja noote, muusikažanrite-, stiilide ja -laadide tutvustamist, ajalugu ning arengusuundi, muusikaalaseid artikleid ja infot muusikaürituste kohta, aga ka teavikuid CD-del, DVD-del ning audiofaile, mida on võimalik Internetist alla laadida. Muusikainformatsioonivajadusena defineerib autor infovajadust kui inimese soovi või vajadust omandada muusikaga seotud teavet. Muusikainfokäitumine aga on inimese infokäitumine, mis moodustab osa tema identiteedist ja on inimese või grupi poolt omandatud taktika muusikainformatsiooni leidmiseks.

Töö koosneb kolmest peatükist ja inglisekeelsest kokkuvõttest. Lõputöö esimene peatükk on teoreetiline osa ning tutvustab infovajadusega seotud mõisteid, uurimise traditsioone ja noorte infovajadusega seotud uuringuid Eestis. Töö teine osa annab ülevaate muusikainfo ja selle vajaduste uurimisest, samuti raamatukogu osast muusikainfo vahendajana. Kolmas peatükk keskendub noorte muusikainfovajadustele, mille analüüsimiseks kasutab autor oma eelnevaid uuringuid, mis viidi läbi Eesti raamatukoguhoidjate ja Lääne-Virumaa gümnaasiumide 9.-12. klasside õpilaste seas ning 2009. aastal tehtud intervjuusid raamatukoguhoidjatega.

1. INFOVAJADUS JA INFOOTSING

Informatsiooni hankimine ja kasutamine on seotud kõigi eluvaldkondadega ning on inimese käitumise tavapärane osa. Informatsiooni hankimine ja otsing on olnud alati olulise tähtsusega, kuid kaasaegses ühiskonnas, mida tavatsetakse nimetada infoühiskonnaks, teabeühiskonnaks või teadmispõhiseks ühiskonnaks, on see lausa vältimatu. Kaasaegse ühiskonna liikmed peavad olema võimelised infot hankima ja relevantset informatsiooni tõhusalt kasutama, et tulla toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises infokeskkonnas. (Virkus 2003)

1.1. Infovajadusega seotud mõisteid

Informatsiooniga seotud probleemide uurijate hulgas puudub üldine arusaamine infovajaduse mõistest (Virkus 2003). Robert Taylor on üks esimesi infovajaduse defineerijatest. Tema käsitluses on infovajadusel neli tasandit:

- sisemine vajadus (*visceral need*);
- teadlik vajadus (*conscious need*);
- formuleeritud vajadus (*formalized need*);
- kohandatud, sobitatud vajadus (*compromized need*). (Case 2002, lk 68)

Terminit „*infovajadus*“ seletatab Raamatukogusõnastik (2008 *sub* infovajadus) järgmiselt: “töös ja tegevuses tekkinud vajadus saada informatsiooni”.

M. Line määratleb infovajaduse:

- vajadus (*need*) - see, mida indiviid peaks saama oma töö või uuringu jaoks, samuti enesetäiendamise või meelelahutuslikel eesmärkidel jne;

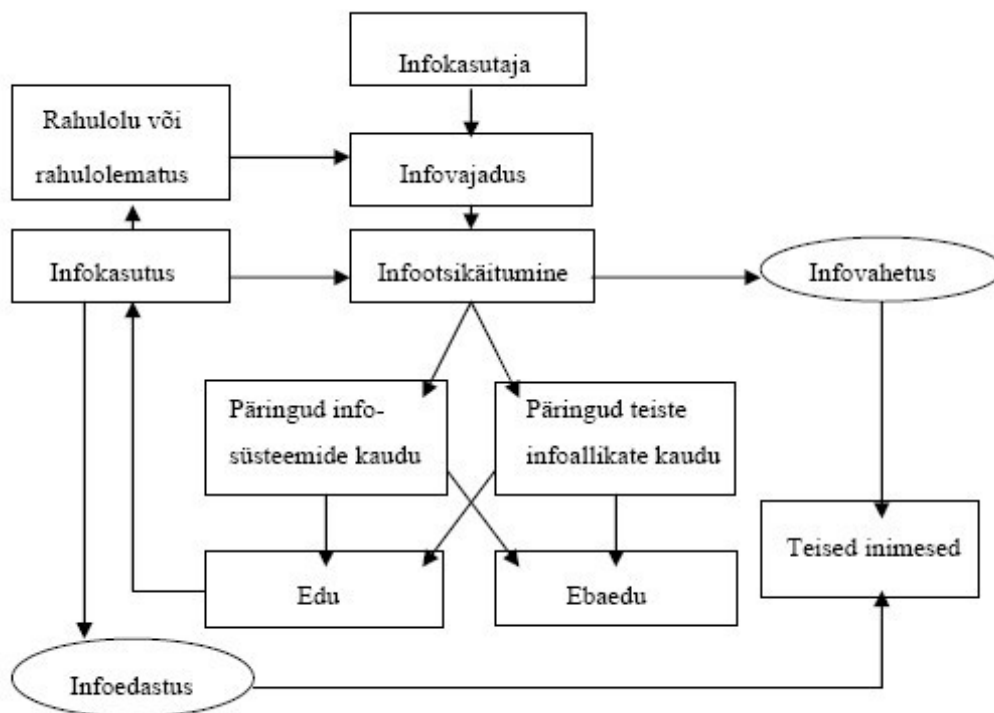
- soov (*want*) – see, mida indiviid sooviks saada, olenemata sellest, kas see soov tegelikult esitatakse raamatukogus nõudena või mitte. Soov nagu vajaduski on potentsiaalne nõue;
- nõue (*demand*) – see, mida indiviid küsib;
- kasutus (*use*) – see, mida indiviid tegelikult kasutab. See võib olla ka sirvimise või juhuse tulemus – selline teave, mida siis, kui ta kätte on saadud, võetakse vajaduse või soovina, ehkki seda pole eelnevalt nõudena väljendatud. (Kikas 1997)

C. Kuhltau märgib, et infovajadus tekib, kui inimene satub olukorda, milles ta ei tule enam toime nende teadmistega, mis tal juba olemas on. N. Belkin toob infoteadusesse teadmistevajaku mõiste. Informatsiooni otsimine algab mingi probleemi esilekerkimisega. Infovajadus on lünk inimese teadmiste ja selle vahel, mida tal oleks vaja teada, et lahendada teadmistevajakust tingitud probleem. (Tibar 2001, lk 9)

Õpilaste infovajadust uurinud Andrew K. Shenton ja Pat Dixon käsitlevad infovajadust kui inimese soovi või vajadust omandada intellektuaalset materjali, et kergendada, lahendada või muud moodi reageerida olukorrale, mis tema elus esile kerkib (Shenton, Dixon 2003, lk 8). Informatsiooni otsimist kõigist kättesaadavatest infoallikatest ja -kanalitest nimetab S. Virkus info hankimiseks (*information seeking*) (Virkus 2003).

Tom Wilson peab informatsiooni hankimiseks “eesmärgipärast informatsiooni otsimist rahuldavaks teatud eesmärgi” ja sellele vastavat käitumist infootsikäitumiseks. Uuringutes kasutatakse ka mõistet “infokäitumine” (*information behaviour*). Infokäitumine sisaldab peale eesmärgipärase informatsiooni otsimise ka passiivset info hankimist, samuti info kasutamist. (*Ibid*, 2003). Infootsikäitumine algab tajutud infovajaduse tagajärjel – infokasutaja püüab seda vajadust rahuldada ja teeb päringuid formaalsete või mitteformaalsete infoallikate kaudu (Wilson 1999, lk 251).

Enamik üldisi mudeleid, mis on infokäitumise kohta loodud, on sageli diagrammi vormis olevad seisukohavõtted, mis püüavad kirjeldada info hankimist kui tegevust, selle põhjusi ja tagajärgi või seoseid erinevate infootsikäitumise staadiumite vahel. T. Wilsoni mudel püüab katta enamikku, mis on infokäitumisega seotud (joon 1).

Joonis 1 Wilsoni infokäitumise mudel (Wilson 1999)

Mudel näitab, et infokäitumine algab teadvustatud infovajaduse tagajärjel. Inimene teeb selle vajaduse rahuldamiseks päringud formaalsete („infosüsteemid“) või mitteformaalsete („teised infoallikad“) infokanalite või -allikate kaudu, mida saadab edu või ebaedu. Õnnestumise korral kasutab inimene leitud informatsiooni ja see võib tajutud infovajaduse täielikult või osaliselt rahuldada, ebaedu puhul aga tuleb protsessi korrata. Mudel näitab ka seda, et infokäitumise osaks võivad olla läbi infovahetuse ka teised inimesed, kellele võidakse kasulikuna tunduv informatsioon edasi anda. (Wilson 1999, lk 251)

Infootsing on see osa informatsiooni hankimisest, mille puhul kasutatakse abivahendina arvutit, termini ingliskeelse vastena toob S. Virkus välja *information retrieval* (Virkus 2003). Information Retrieval (IR) on päringule vastava struktureerimata info (tekst, pildid, audio) leidmine.

Infootsing võib väljenduda väga erinevates tegevustes. Tegelikult tegeleb inimene kogu oma ärkveloleku aja informatsiooni otsimise, leidmise ja kasutamisega. Vastavalt tegevusvaldkondadele, milles infovajadus on tekkinud, eristatakse infovajaduse erinevaid mõisteid:

1. argieluga seoses – argielu infovajadus;
2. vaba aja veetmise ja harrastustega seoses – vaba aja infovajadus;
3. õppimise või tööga seoses – erialane infovajadus;
4. kodanikuks olemisega seoses – kodaniku infovajadus (Uverskaja, Papp 2005, lk 214).

Infovajadus võib jaguneda aga ka:

1. teavikuinfovajadus - vajadus kindlaks teha konkreetse teaviku asukoht (autor, pealkiri või nimetus teada);
2. teemainfovajadus - vajadus leida materjale teatud teemal;
3. faktiinfovajadus - vajadus leida konkreetne fakt või andmed.

Efektiivseks infootsinguks on olulised:

1. infovajaduse kindlaksmääramine;
2. infoallikate tundmine;
3. infootsisüsteemide kasutamise oskus.

Inimese infootsingulist käitumist nii kutse-, eriala- kui argielu sfääris mõjutavad oluliselt järgnevad tegurid:

- kuulumine erinevatesse ühendustesse ja organisatsioonidesse, mis mõjutavad oma struktuuride ja kultuuriga kõiki nendesse kuuluvate inimeste infovajadusi, -otsingut ja -kasutamist;
- inforessursside organiseeritus ja neile juurdepääs, millest sõltub teabe otsimine ja kasutamine;
- situatsioonid ning nende dünaamilisus ja seetõttu ka infovajaduse, -otsingu ja kasutamise vaheldumine. (Uverskaja, Papp 2005, lk 214-215)

Inimese infokäitumine (*information behavior*) on koondmõiste, millega püütakse haarata inimese käitumist kõigi info allikate ja kanalite suhtes ning kõigi infokäitlusviiside suhtes. Infokäitumine hõlmab nii aktiivset info otsimist, passiivset info vastuvõtmist kui ka info kasutamist; nii näost näkku kui ka elektroonilist suhtlemist; nii massimeedia kui ka infosüsteemide kasutamist.

Raamatukogud moodustavad ühiskonda teenindavast teabelevisüsteemist ühe osa. Raamatukogu sisaldab lisaks raamatutele perioodikat, helikassette, videofilme, laserplaate jne; samuti pakub

võimalust internetiühenduse abil kasutada kogu maailma online-andmebaase. Raamatukogu on sisuliselt infokogu. Iga raamatukogumudeli puhul on tema põhirolliks pakkuda võimalikult täiuslikke materjale vastavalt oma vastutusalale nii andmebaaside, elektrooniliste jadaväljaannete, täistekstide kui traditsiooniliste teavikute näol. Lisaks sellele, et raamatukogu võimaldab infole juurdepääsu oma külastajatele, on raamatukogul ka tähtis sotsiaalne roll. Ta loob võimalused suhtlemiseks ja info vahetamiseks erinevate vanuserühmade, rahvuste, subkultuuride jpm vahel.

1.2. Infovajaduse ja -kasutamise uurimise traditsioonid

Põhimõtteliselt elame me kõik sotsiaalses keskkonnas ja see mõjutab meid ja meie tegemisi mitmest erinevast suunast lähtuvalt. Derek Layderi (Layder 1997, lk 87) järgi on jagatud inimese tegevusväli neljaks põhiliseks valdkonnaks. Oluline on see, et need valdkonnad on omavahel tihedasti ühendatud ning nende mõju inimese tegevusele ja otsustele on tasakaalus.

1. *Psühhobiograafia* tähendab inimese isiksuslikke omadusi, tema väärtushinnanguid, identiteeti - seda, kes ta on (*Ibid*, lk 25).
2. *Situatiivsed tegevused* tähistavad seda ühiskonna valdkonda, kus inimesed on väikeste gruppidenä interaktsioonis. Siia alla kuuluvad näiteks näost-näku vestlused, kohtumised tänaval, poes, bussis - kõik need, mis rohkemal või vähemal määral mõjutavad meie arusaama maailmast. (*Ibid*, lk 85)
3. *Sotsiaalne taust* märgib valdkonda, mis puudutab inimeste sotsiaalset keskkonda pisut laiemalt. Siia kuuluvad inimeste grupid: sõbrad, perekond, töökaaslased - ressursid, mis mõjutab kahtlemata paljusid meie otsuseid ja tegusid. (*Ibid*, lk 87)
4. *Kontekstuaalsete ressurside* all mõeldakse ühiskondliku tasandi ressursse meie ümber - avalikku ja erasektorit, meediat, haridussüsteemi jne - ühesõnaga ressursse, mis mõjutavad meie igapäevaelu kaudselt, seades sellele piirid või raamid. Me puutume nende ressurssidega kokku enamasti situatiivsete tegevuste kaudu. (*Ibid*, lk 116)

Kuna need tegurid mõjutavad kõike meie igapäevaeluga seotut, siis mõjutavad nad samaväärselt ka Interneti-kasutust, kui osa meie igapäevaelust. See, miks me Interneti kasutame või kuidas me seda teeme on tugevalt seotud sellega, mis meil nendes erinevates valdkondades toimub. Milline on meie suhtumine tehnoloogiasse, millised on baasväärtused, millega meid on üles kasvatatud ja millised omadused juba geneetiliselt kaasa antud. (Pruulmann-Vengerfeldt, 2005)

Arvutitehnoloogia ja eriti Interneti mõju ühiskonnale on olnud uurimisobjektiks tuhandetele teadusprojektidele, monograafiatele ja artiklitele (Toots, Plakk, Idnurm 2004). Infovajaduse ja -kasutuse uuringutes on palju tähelepanu pööratud sellele, kuidas inimesed infoallikaid ja -teenuseid kasutavad. Hilisemad uuringud on lisanud huvikeskmesse ka sellise küsimuse, miks inimesed mingit infot otsivad. Mõjutavad ju inimese infootsikäitumist väga paljud tegurid nagu tema tegevusvaldkond, kuulumine sotsiaalsesetesse gruppidesse, motiivid informatsiooni otsimiseks jms.

T. Wilson pakub järgmist infovajaduse ja -kasutuse uuringute jaotust:

1. uurimismeetodite järgi – intervjuupõhised, ankeetküsitlused posti teel, juhtumiuuringud jne;
 2. uuritavate inimeste sotsiaalse staatuse järgi – uurivad teadlased, õpetajad, sotsiaaltöötajad, doktorikraadi taotlejad jne;
 3. teadusharu järgi – loodusteadus ja tehnoloogia, sotsiaalteadused, humanitaarteadused jne;
 4. teoreetilise raamistiku järgi – kognitiivne lähenemine, biheivioristlik lähenemine.
- (Wilson 1994)

Informatsiooni hankimise ja otsingu probleemidega hakati süstemaatiliselt tegelema möödunud sajandi algul (Virkus 2003). Wilsoni (1994) andmeil pärinevad uuringud, mis käsitlevad infovajadusi ja raamatukogu kasutajate käitumist infootsingul, 1916. aastast, millal ilmus Ayres'i ja McKinnie raamat *The public library and the public schools*. Sellele uurimusele järgnes rida teisi 1920. ja 1930. aastatel. (Kikas 1997, lk 122)

20. sajandi esimestel kümnenditel olidki uuringute tähelepanukeskmes infokanalid ja -süsteemid, peamiselt raamatukogudes ja massimeedias. 1940. aastal ilmus esimene ülevaade sellealastest

uuringutest. Sellised ülevaated ilmusid seejärel paljudes ajakirjades kuni 1960ndate aastateni üsna regulaarselt. (Virkus 2003)

Kuni 1960ndate aastateni olid uuringud peamiselt seotud teadlaste ja inseneride infovajaduse ja -kasutamisega. Need uuringud aga ei vaadelnud info hankimist tänapäevases tähenduses. Uuringute põhitähelepanu oli suunatud eelkõige info hankimise objektidele ja kohtadele nagu raamatud, ajakirjad, ajalehed ning raadio, televisioon, raamatukogud, konverentsid jne. Uuriti formaalseid infosüsteeme ja infokasutaja asemel olid tähelepanukeskmes eelkõige infoallikad ja nende kasutamine. Kirjanduses nimetati neid uuringuid sellegipoolest infovajaduse ja kasutamise uuringuteks (*information needs and uses*), vahel ka kasutajauuringuteks (*user studies*). (*Ibid*, 2003)

1960. aastate teisest poolest hakati infovajaduste uurimisel rõhku panema enam komplitseeritud meetodite kasutamisele. Otsestest meetoditest hakati varasemast rohkem kasutama intervjuud, vaba diskussiooni ja päevikuid, kaudsetest – viidete uurimist. 1960. aastate lõpus hakati mitmetes riikides teadlaste ja spetsialistide infovajadusi uurima sütemaatilisel ja senisest põhjalikumalt, kõige sagedamini erialast lähtudes (Kikas 1997, lk 122).

1970. aastate lõpul nihkus info hankimise ja -otsingu uuringute tähelepanu institutsiooniga seotud infoallikatelt ja informatsiooni hankimiselt selles suunas, kuidas inimesed kogevad ja mõtestavad oma infokeskkonda (Virkus 2003). Hakati vaatlema keskkonda, milles informatsiooni kasutatakse ja vahet tegema informatsiooni tunnetuslike ja sotsiaalsete aspektide vahel.

1970. ja 80. aastatel oli suhteliselt populaarne meediauuringute suund, mida laias laastus võiks nimetada *kasutused ja kasutegurid*. See suund tekkis reaktsioonina efektide uuringutele, mille eesmärk oli tuvastada, milline mõju on meedial inimeste üle. (Pruulmann-Vengerfeldt 2005)

Kasutused ja kasutegurid teoreetikud ütlesid, et meedia ei mõju kõigile inimestele ühtemoodi ja kindlasti pole meedia efektid ühesuunalised (st ainult inimest mõjutavad). Teoreetiliste ja empiiriliste uurimuste tulemusena leiti, et inimesed leiavad meediale isikliku kasutuse ja sellest kasutusest lähtuvalt ka isikliku kasuteguri: meedia võib olla informeeriva, sotsialiseeriva või meelt lahutava rolli kandja. Need on vaid mõned rollid, mida uurijad välja tõid. 1980. aastate

lõpupoole langes see uuringusuund mõnevõrra põlu alla, uurijaid süüdistati liialt individualistlikkus lähenemises ning ühiskonna mõju indiviidi otsuste üle alahindamises. (*Ibid*, 2005)

Hewinsi (1990) infovajaduse ja –kasutuse ülevaates, mis hõlmab perioodi 1986.-1989.a, nimetatakse, et sel ajavahemikul ilmus kasutajakeskseid käsitlusi märkimisväärsel arvul. Hewins toob esile mitmeid tunnusoone, mis on omased kasutajakesksele uuringule, nagu motivatsioon, õppimisstiilid, isiksuse tüübid ja semantilised tegurid. Kasutajakesksete uuringute esiletõus muudab infovajaduste ja –kasutuse uuringud järjest interdistsiplinaarsemateks. (Kikas 1997, lk 123)

Infootsikäitumist on üha enam hakatud mõistma protsessina, mis sisaldab elemente vajadusest kuni kasutuseni ja on laiemal protsessi koostisosaks. Informatsiooni nähakse sotsiaalse konstruktsioonina, mis on loodud inimeste ja sõnumite vastastikuse mõju tulemusel.

1.3. Noorte infokäitumisega seotud uuringuid Eestis

“Kui uurijad ei lähe noorte juurde sinna, kus nad on ja ei õpi nendega uuel viisil suhtlema, kui noortel ei lasta ennast kuuldavaks teha ja ei üritata neid taas ühiskonda integreerida, kerkib tulevikus üha tõenäolisemalt esile uus paralleelne ühiskond. /.../ Tänapäeval on noortekultuuride ja kaasaegse ühiskonna vahel teatud suured erinevused ja noortekultuurid on globaalse tugeva jõuna haaramas suuremat ulatust ja tähtsust kui kunagi varem. Noortekultuur koosneb identiteetidest, suhetest ja väärtustest, mis on tekkinud spetsiifilistes sotsiaalsetes, ajaloolistes ja kultuurilistes tingimustes.” (Allaste 1998 – cit. Knutagard 1997: 1)

Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond korraldas 2002. aasta detsembris ja 2003. aasta jaanuaris küsitluse „Mina, maailm, meedia,“ kuhu olid kaasatud 15 – 74 aastased inimesed ning mille üheks eesmärgiks oli uurida uue meedia (Internet, arvutid jm digitaalselt edastatavad või tekitatavad signaalid) kasutajaid. Uuringus eristati kasutajaid internetikasutuse sageduse, kasutamisaaja alguse ja Internetile kulutatud aja järgi (Vengerfeldt, Runnel 2004, lk 252).

Peaaegu pooled 15 - 19-aastastest noortest kuulusid gruppi, mille uuringu läbiviijad nimetasid „suhtlejateks“. „Suhtlejate” jaoks on Interneti kasutamise juures oluline isikutevaheline suhtlus. Foorumites ja jututubades osalemine, kommentaaride lugemine ja kirjutamine on nii olulised, et muud Interneti kasutusala on hoopis vähemtähtsad. Internetti kasutas 85% 15-19-aastastest uuringus osalenud noortest.

Aastal 2004 toimus Tartu Anne Noortekeskuse uuring „Noorte informeeritus ja infokanalid”, autoriteks olid Anu Laas ja Katri Lamesoo. Uurimuse eesmärgiks oli anda ülevaade Tartu linna ja maakonna noorte infovajadusest, infootsimise oskustest ja info kasutamisest (Laas, Lamesoo 2004, lk 6). Ankeetküsitluse tulemustest selgus, et kõige enam on noored huvitatud informatsioonist töövõimaluste, õppimisvõimaluste, laagrite ja vaba aja veetmise kohta.

Kõige suuremateks infokanaliteks on sõbrad ja tuttavad (67,4%), meediakanalid ning Internet. Puudulik on informatsiooni otsimise oskus, kasutatavate internetisaitide arv ning Interneti võimaluste ära kasutamine. Eriti kehvasti olid need noored, kes kasutasid Internetti väljaspool kodu, sageli ei leiagi nad Internetist oma küsimustele vastuseid.

Palju kasutasid noored info saamiseks ka ajakirjandust ning raadiot, nendes leiduvat infot pidas ebapiisavaks umbes kolmandik vastanutest. Raamatukogust saadavat infot pidas ebapiisavaks viiendik vastanutest. Ligi pooled vastanuist ei olnud raamatukogu kasutajad. Kõige kättesaadavam oli noortele pidusid ja väljas käimist puudutav informatsioon, ligi kolm neljandikku olid rahul sportimis-, ja õppimisvõimalustega ning harrastuste ja hobidega seotud infoga. Vähem oli neid, kes leidsid, et neil on piisavalt või enam-vähem piisavalt infot teatri-, kontserdi- ja näitusekülastuste kohta. Kõige ebapiisavamaks osutus info töövõimaluste kohta – info hulgaga ei olnud rahul ligi pooled ankeetküsitlusele vastanud. Vähene on huvi noorte nõustamise ja ettevõtluse vastu (Laas jt 2004, lk 10).

Saar Poll uuringufirma korraldas 2006. aastal uuringu „Noored infot otsimas“. Uurimuse eesmärgiks oli selgitada, millised on 7 - 26 aastaste Tallinna noorte infootsimise oskused ja harjumused, püüdes vastata küsimusele, kuhu pöörduetakse, kui soovetakse leida informatsiooni vaba aja veetmise võimaluste kohta. Uurimuses võeti vaatluse alla küsimus, milline on erinevas vanuses noorte infoväli, milliseid meediakanaleid või muid allikaid kasutatakse informatsiooni

hankimiseks ning kuidas võiks olemasoleva teabe edastamist muuta sihtgrupikesksemaks. (Noored... 2006)

Uuringu tulemusena selgus, et Internet ja arvutimaailm on üks populaarsemaid vaba aja veetmise ja infootsimise kanaleid noorte seas. Internet on vaba aja sisustamise kõrval sageli ka esimene kanal, mille poole pöörduakse, kui soovitakse leida informatsiooni kõikvõimalike kultuurisündmuste ja meelelahutusürituste kohta. Kõige sagedamini kasutavad 14-26 aastased eesti noored portaali *delfi.ee*, kust saadakse teavet nii kontsertide, pidude, kinode kui teatrietenduste kohta. Filmi- ja teatrikavasid otsitakse sageli ka otse kinode ja teatrite kodulehekülgedelt. Tulemuste analüüsil selgus, et noorte huvid erinevad mingil määral nn peavoolukultuurist ning on jagunenud omakorda mitmeteks subkultuurideks. Võib arvata, et olemas on mitmeid alternatiivseid muusika- või elustiile austavaid grupe, kes on internetis loonud oma foorumid ja infokeskkonnad. Küsitluse tulemused näitasid, et sõprade ja teiste omaealistega suhtlemisel on noorte tegevustes väga oluline roll. Kuna meelelahutus- ja kultuuriüritustel käiakse harva üksi, arutatakse kõik huvitavamad sündmused omavahel läbi ja individuaalselt saadud infokillud kogutakse kokku. Noorte omavaheline infovahetus toimub nii koolis kui ka teistes kogunemispäikades ja sõbra kui soovitaja roll on oluline.

Info otsimise vajadused, harjumused ja oskused on aga seotud küll mingil määral eaga, kuid on eeskätt sõltuvuses mitte vastaja vanusest, vaid üldisest kodu-kooli-töö välisest aktiivsusest ja huvide suunast. Tinglikult võib jagada kõik küsitatud noored olenemata vanusest ja rahvusest kahte suuremasse rühma – ühed, kes on kooli- või tööväliselt aktiivsed ja kes oskavad ning tahavad ise informatsiooni erinevate vaba aja veetmise võimaluste kohta otsida ning teine rühm, kes tegeleb nn „organiseerimata” vaba aja veetmisega ja eriti ei huvitugi millestki või ei oska leida paljude võimaluste hulgast seda, millega vabal ajal tegeleda. (*Ibid*, 2006)

2007. aastal viis Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut läbi uurimuse „Noored ja Internet” Tallinna, Tartu ja Pärnu eesti õppekeeleaga koolide 6.-11. klassi õpilaste hulgas. 2007. aasta sügisel omas kodust Interneti-ühendust 96% küsitletutest. Kõige enam märkisid noored oma tegevuseks Internetis suhtlemist ning meelelahutuse ja teabeotsinguga seonduvat. Kõige populaarsem ja kõige sagedamini harrastatav tegevus on MSN-is suhtlemine. Õpilaste seas on väga populaarne audivisuaalsete materjalide (muusika ja filmide) Internetist allalaadimine (94,4%), õppematerjale ja referaate laetakse alla tunduvalt harvemini. Interneti sisu

täiendavad õpilased omalt poolt samuti eelkõige audiovisuaalsete tekstidega, 88% laeb üles fotosid ja pilte ning 62% videosid. Verbaalseid tekste lisatakse tunduvalt harvem, referaate või muid koolitöid laeb üles 43%, enda jutte või luuletusi 24% õpilastest. Tulemuste analüüsil tõdeti, et Internet on õpilaste koduses ajakasutuses tõusnud selgelt juhtivale kohale, olles möödunud raamatutest, raadiost, spordist-hobidest, koduülesannete tegemisest ja televisioonist. Eesti lapsed näevad Internetti eelkõige võimaluste pakkujana, ohtude tajumine on mõnevõrra tagasihoidlikum. Õpilased peavad Internetti pigem põlvkondade eraldajaks kui ühendajaks, kuid see arvamus hakkab tasapisi muutuma. (Kalmus 2008)

2008. aastal tegi Piia Salundi TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia lõputööna uurimuse „Gümnaasiumi- ja keskkooliõpilaste infovajadused ja kasutatavad infoallikad Pärnu linna ja maakonna näitel.” Töö eesmärgiks oli välja selgitada, missugused on võimalused gümnaasiumi- ja keskkooliõpilastele sobivate ning nende vajadusele vastavate infoallikate ning –teenuste pakkumiseks.

Küsitletud noored pidasid informeeritust väga oluliseks ning kõrgelt hinnati informatsiooni täpsust ja ajakohasust. Enamasti ei käsitletud uurimuses osalejad infona nn igapäevainfot, välja arvatud uudised. Infootsinguks peetakse millegi „kasuliku” otsimist ning info puhul rõhutati uudsust. Noori huvitav teemadeskaala on lai, enim leidsid mainimist vaba aja veetmise võimalused. Huvi on suur ka töö- ning õppimisvõimaluste vastu. Ebahuvitavad valdkonnad on noorte jaoks ettevõtlus, nõustamine ning ost, müük, vahetus.

Infoallika valik erinevate teemade puhul sõltub kontekstist – millist infot ja mille jaoks vajatakse. Õppimise kohta info otsimiseks eelistatakse Internetti. Väga headeks infoallikateks peavad noored koolides edasiõppimisvõimalusi ja erinevaid koole tutvustavaid loenguid ja üritusi. Info allikatena märgiti sageli ära ka sõbrad, tuttavad ja perekonnaliikmed. Maanoored kasutavad sagedamini infoallikana televiisorit ja sõpru, vähem kodust Internetti. Kõige vähem usaldavad uurimuses osalenud ajakirjandust, meelelahutuslikkus vähendab allika usaldusväarsust. Kuigi leidis kahtlejaid ka Interneti usaldusväarsuses, kasutati seda allikat siiski heameelega, põhjuseks info leidmise kiirus, mugavus ja kättesaadavus. Raamatukogu noored infoallikana kasutama ei kipu. Raamatukogu kasutatakse peamiselt kohustusliku kirjanduse laenutamiseks. Noored leidsid, et raamatukogus vajalikke raamatuid pole või ei laenutata neid

välja, kogud on vananenud, peljatakse viiviseid ning raamatukogutöötajaid. Uurimuses osalenud arvasid, et raamatukogutöötajad on vahel ebameeldivad ning ei saa aru, mida noor õieti soovib.

Takistusena info leidmisel erinevates valdkondades nimetasid noored peamiselt infoallikaid puudutavaid probleeme: infot on liiga vähe või liiga palju. Toodi aga ka välja infootsijapoolseid probleeme nagu motivatsioonipuudus, viitsimatus, oskamatus. (Salundi 2008)

Uuringute tutvustustest selgub, et Internet on noorte infoallikana kõige olulisemal kohal ning raamatukogude roll on noorte inforuumis väike. Raamatukogu paljud noored üldse ei külasta ning ka sealt saadavat infot peetakse ebapiisavaks. Raamatukogu kasutatakse peamiselt kohustusliku kirjanduse laenutamiseks.

2. MUUSIKAINFO JA MUUSIKAINFOVAJADUSTE UURIMINE

Antiikkreeka filosoof Platon on öelnud: „Muusika on moraalne seadus. Ta annab hinge universumile, tiivad vaimule, lennu kujutlustele, sarmi kurbusele ja elu kõigele (Pehk 1996, lk13). Muusika mõiste ei ole üheselt määratletav. Iga inimese jaoks võib mõiste „muusika” tähistada erinevat, toetudes tema suhtele muusikaga, tema muusikalistele kogemustele, tema ettekujutusele muusikast jms (*Ibid*, lk 14). Igaühel on võimalik muusikat vabalt tõlgendada ning sinna projitseerida omi tundeid ja emotsioone (*Ibid*, lk 85).

Muusika mõiste esineb erineva tähendusega erinevas uuringus. Neid võib kutsuda laiadeks ja kitsateks muusikakäsitlusteks. Entsüklopeediad annavad küsimusele “Mis on muusika?” , muusikakesksed seletused, mis ei kaasa muusika sotsiaalset konteksti ja milletõttu on kitsad muusikakäsitlused. Näiteks: muusika – helikunst, kunstiliik, mille kujundeid luuakse helidega; meloodia – viis, üksikheli- või ükskõla järgnevus; tempo – helitöö esitamise kiirus jne. Laiad muusikakäsitlused eeldavad, et muusika sünnib sotsiaalsetest situatsioonidest ja et muusika omakorda peegeldab, kannab enda sees seda sotsiaalset konteksti, milles ta kord tekkis/fikseerus. (Joons 2007)

Nii nagu ei ole üheselt defineeritav mõiste *muusika*, ei ole seda ka mõiste *muusikainformatsioon*. Käesolevas töös on muusikainformatsioonina silmas peetud biograafilist informatsiooni heliloojate, lauljate ja tekstiautorite kohta, muusikateoste tekste ja noote, muusikažanrite-, stiilide ja –laadide tutvustamist, ajalugu ning arengusuundi, muusikaalaseid artikleid ja infot muusikaürituste kohta, aga ka teavikuid CD-del, DVD-del ning audiofaile, mida on võimalik Internetist alla laadida.

2.1. Noored ja muusika

Läbi aegade on muusika olnud inimesele tähenduslik, olles kas meelelahutajaks, hobiks, professionaalseks tegevuseks või ka segajaks, kui näiteks naabri lärmakad muusikaeelistused enda omadega kokku ei lange. Sõltub sellest, mida vajame või kuidas asju seletame. (Rüütel 2003) Masstootmise, -salvestamise ja -tarbimise ajastu on teinud muusika kõigile huvilistele kättesaadavaks. Sellest on saanud oluline osa inimese heliruumis.

Seda, et muusikal on õpilaste elus väga oluline roll, kinnitavad paljude muusikakasvatusteadlaste ja uurijate tõdemused nagu (Reimer, B. A. - Philosophy of Music Education), et muusika annab taolise kognitiivse kogemuse, mida millegi muuga ei saa võrrelda ja (Swanwick, K.A. - Basis for Music Education), et muusika töötab läbi ning täiustab arusaamu elust ja meist endist või nähakse muusikat vahendina MINA- ja enesetunnetuse arengule ja kasvule (Elliott, D.J. - Music Matters). (Ots 2007)

Sotsioloogiliste uurimuste põhjal on noorte huvi muusika vastu huvide pingereas esikohal. Noorte jaoks ei ole muusika puhul oluline mitte faktiteadmised, vaid emotsionaalseid seisundeid tugevdav funktsioon, suhtlemist saatev funktsioon ning ka meelelahutuslik otstarve. See on identiteedi loomise üks väga oluline vahend. (Remmel 2007) Reeglina püüavad noored ennast millegi kaudu teadvustada ja ennast vanematest põlvkondadest eristada. Tänapäeva tarbimisühiskonnas väljendub see eelkõige isemoodi tarbimises. Et aga tegevusel oleks tähendus ja väärtus, ei piisa ainult asjadest, ennast teadvustatakse teatava kultuuritulemi või kunstiliigi tarbimise kaudu. Muusika on tänapäeval meie kõigi elu lahutamatu osa - helendid nõuavad kõige vähem subjekti mõistusest, seega on muusika eriti noorte jaoks kõige lihtsam ja vastuvõetavam võimalus. See on ka põhjuseks, miks enamus noorte subkultuure on koondunud just muusika ümber. Muusika on nagu mingi telg, mille ümber kogu elu keerleb. Muusika tarbimine aitab ennast ja teisi identifitseerida. Muusikatundmine näitab noortele olulist teadmist, muusikaline maitse eristab sind ühtedest inimestest ja liidab teistega. Muusika ümber toimub ka kogu suhtlemine, kas siis seda kuulates või sellest rääkides. (Allaste 1998)

Muusika iseenesest pakub võimaluse koos olla. Muusika kuulamine, kui kuulatakse koos teiste inimestega, on suhtlemine. Koos kogetud muusikaelamuste kaudu hakkab inimeste vahel tekkima tundesid. Muusika suurendab sotsiaalset situatsiooni. (Rass 1996, lk 38)

Noortel on sageli raskusi enda verbaalsel väljendamisel. Neis on segased tunded, millele nad ei oska nime anda. Muusika on heaks vahendiks mitteverbaalsel eneseväljendamisel ning enese tundmaõppimisel. (Pehk 1996, lk 128) Vägaagi paljud otsivad muusikapalast konkreetset sõnumit, ideed, midagi, mis nende enda mõtte- ja tundemaailmaga seostuks. Olgu siis muusikaks mõni aeglane ballaad, räpp, rock või ühiskonna vastu suunatud anarhiline punk. Isegi *trance*'i puhul võib mõni üksik sõna või lause kanda endas midagi sügavamat. Oluline on just see tunne, mida muusika tekitab. (Gents 2003) Muusikale vastuvõtliku inimese jaoks võib muusikal olla oluline roll elu muutuvate nõudmistega kohanemisel. Muusika võib olla meediumiks, kuhu suunata rõõm ja õnnetunne või lohutajaks üksinduses ja traagilistel hetkedel. (Rüütel 2003)

Muusika üldist toimet inimesele mõjutavad tema vanus ja sugu. Ea muutudes muutuvad muusikaeelistused, tänapäeva noored eelistavad vanemas eas kindlasti teistlaadset muusikat kui praegused vanaisad-vanaemad. Muusikaterapeut Alice Pehk leiab, et tuleb aktsepteerida tänapäeva noore rockmuusikaarmastust ja harrastust. Rockis leiab noor eneseväljenduse mooduse, mis vastab tema hetkevajadustele ning vabastab teda pingest, toob rahulduse. Rockmuusika võimaldab noorel inimesel läbi elada tundeid ja kujutlusi, mida ta ilma selleta ei julgeks, ei oskaks või ei saaks teha. (Pehk 1996, lk 129)

2007. aasta mais toimunud Eesti muusikahariduse foorumil märkis Aarne Saluveer, et muusika on väga olulisel kohal inimliku, emotsionaalse inimese kujunemisel. Muusikas on kõike nii palju ja igäüks peab andma sinna oma osa. (Remmel 2007)

2.2. Muusikainfoga seotud uurimusi

Tänu infotehnoloogia arengule on informatsiooni hankimise võimalused üha edasi arenenud ning vahendid mitmekesisemad. Muusikat on erinevates vormingutes ja keeltes ning on loendamatu viise, kuidas sellealast tööd rahvusvaheliselt korraldatakse (Juurdepääs...2003).

Varem oli kogu muusikaalne teave kättesaadav enamasti vaid suulisel teel või paberandjal. Esimesed muusikainfo otsingud toimusid bibliograafilistest trükiväljaannetest. Enamasti oli info

organiseeritud pealkirja, helilooja nime või laadi järgi, kuid vahel olid kasutusel ka temaatilised kataloogid, mis sisaldasid muusikateose teksti algussõnaseid või meloodia fragmente. Need manuaalsed otsisüsteemid nõudsid teadmisi muusikalistest märgisüsteemidest, et neid oleks võimalik kasutada (Lippincott 2001). Temaatilised kataloogid on kasutusel ka tänapäeval nii trükiväljaannetena kui ka automatiseeritud muusikainfo otsisüsteemidena.

Tõsisemalt hakati automatiseeritud muusikaotsingu uurimisega tegelema 1960ndatel. Probleemiks oli aga see, et muusikainformatsiooni andmebaase, millele tuginedes uuringuid teha, oli vähe. Kui tehniliste andmebaaside mahutavuse probleemid said edukalt lahendatud, oli uurijatel vaja otsustada, kuidas kujundada andmebaasid nii, et neis sisalduv info oleks ka arvutis vaadeldav ja kasutatav. Algsete otsuste tulemusel pandi oluline alus muusikalise informatsiooni kogumise süsteemide eristamisele, mis oli tähtis seetõttu, et muusika esitamise meetodid arenevad aja jooksul ning tekivad uued meetodid (*Ibid*, 2001).

Muusikainfo otsing kasvas 1990ndatel. Selleks andsid tõe huvi digitaalsete raamatukogude vastu, võimalikuks saanud võrgupõhine infovahetus, eriti veeb, mis võimaldas info kättesaadavust. Viimaste aastate märksõnadeks võiks olla veebi tugev kommertsialiseerumine, multimeediatehnoloogiate (RealAudio, Flash, MP3) kiire levik ning uute tehnoloogiate kasutuselevõtt.

Kuna kasutajate vajadused kujutavad endast keerukat kogumit, sealhulgas soovi informatsiooni järele, mis oleks usaldusväärne, arusaadav ja ajakohane, tuleks informatsioon koostada ja korrastada nii, et kasutaja juurdepääs sellele oleks võimalikult lihtne. Muusikainfo otsimisel tuleks mõelda selliste vahendite rakendamisele, nagu on toimitud tekstiotsingu sissetöötatud valdkonnas, kuid teadmiseiga, et muusika ei ole taandatav tekstiks. Kasutaja jaoks peaks olema arusaadav, missuguseid tunnuseid ta saab otsitava objekti leidmiseks kasutada ja kuidas neid tuleks määratleda. Erinevaile oskuste tasemeile ja eelistustele peaks olema pakutud erinevat liiki otsingumääratlusi. (Juurdepääs...2003)

Kaasaegsed rahulolupõhised uuringud muusikainfo otsingust kasutavad varasematelt laenuks võetud kolme valdkonda: traditsiooniline infootsing, musikoloogia ja muusika taju. Musikoloogias on abi otsivormide määratlemisel füüsilistest struktuuridest. Muusika taju või tunnetus aitab kaasa teooriale, kuidas inimesed tajuvad ja mäletavad muusikat. Muusika

keerulisus ja ka see, kuidas sellest on aru saadud ja seda mõistetud, on olulised meeles pidada, kui võetakse arvesse MIR (*music information retrieval*)-uuringu ja süsteemidisaini spetsiifilisust. (Lippincott 2001) Näiteks tavainimene ja muusik saavad muusikast aru erinevalt – niisiis, kelle jaoks on süsteem üles ehitatud? Oluline on ka see, et muusika väljendusrikkus tingib selle, et sõltuvalt oma psüühilistest iseärasustest võtavad inimesed muusikat vastu erinevalt. Kasutajate vaatenurgast on muusikainfo otsisüsteemide oluline probleem päringu vormistamine, mis sõltub süsteemi kasutajast. Esmalt peavad süsteemi disainerid arvesse võtma kasutaja muusikalisi eriteadmisi.

Täiesti võimalik on disainida süsteem, mis võimaldab adekvaatselt ja kasulikult täita enamiku kasutajate ootused. Muusika keerulisust arvestades on vaja ära teha märkimisväärne uurimus, enne kui muusikainfo otsisüsteemid on võimelised paindlikult otsima ja leidma eriliigilisi helide andmebaase, mis genereerivad nii praeguse kui ka tulevikumuusika žanrid. (*Ibid*, 2001)

Saar Poll uuringufirma viis 2003. aastal läbi kultuuritarbimise uuringu. Tegu oli üleriigilise küsitlusega, kus suulise intervjuu vormis küsitleti 1500 inimest vanuses 15–74 aastat. Uuringus võeti lähema vaatluse alla üheksa erinevat kultuurivaldkonda, mille hulgas oli ka muusika. Muusikaalaselt otsiti vastuseid küsimustele, milline on erinevate muusikastiilide kuulajaskond ning millistest näitajatest sõltub kontserdite külastamine. Üks küsimus oli ka muusika ja muusikasündmuste info hankimise kohta, mille tulemusel selgus, et 1404 vastajast 1198 ei otsi muusikaalast infot *mitte kunagi* raamatukogust, seda teeb *sageli* vaid 31 vastajat, *mõnikord* külastab raamatukogu sel eesmärgil 175 vastajat. Infot saadakse igalt poolt mujalt – raadiost, sõpradelt jms, üksnes muusikaalaseid loenguid külastatakse muusikainfo saamiseks harvem kui raamatukogu. (Kultuuritarbimise...2003)

2006. aastal viidi läbi kordusuuring, mille tulemusel selgus, et kõige rohkem hangivad Eesti elanikud informatsiooni muusika ja muusikasündmuste kohta televisioonist, üldloetavatest ajalehtedest ja ajakirjadest ning sõprade, tuttavate, töökaaslaste käest. Eestlased hangivad mitte-eestlastega võrreldes rohkem infot üldloetavatest ajalehtedest ja ajakirjadest, mitte-eestlased aga televisioonist, sõprade ja tuttavate käest ning raadiost. (Kultuuritarbimise ... 2006, lk 69) Endiselt oli valdav enamus Eesti elanikest seisukohal, et muusika on Eesti kultuuri üks tähtsamaid osasid (*Ibid*, lk 71).

Ka 2006. aasta sügisel läbi viidud rahvusvahelise MEDIAPRO uuring “Ülevaade Eesti koolinoorte meediakasutusest” kinnitab, et muusikal on noorte elus tähtis roll. Uuringu üks olulisi eesmärke oli välja selgitada, kas ja mille poolest mõjutab noorte meediakasutuse sisu Interneti kättesaadavus. Peaaegu kõik vastajad kinnitasid, et nad kasutavad Internetti (97,8%; 850 õpilast). Kaheksa vastajat väitsid, et nad ei ole Internetti kunagi kasutanud ning kuus õpilast, et nad enam ei kasuta seda. Uuringu analüüsist selgus, et õpilased kasutavad Internetti MSN-is suhtlemiseks (80%), muusika või raadiosaadete kuulamiseks (71,6%), otsingumootorite kasutamiseks (60,5%), muusika või filmide allalaadimiseks (44,7) ning e-mailide saatmiseks ja lugemiseks (43,8%). Interneti uute võimaluste leidmisel on kõige suuremaks abiks sõbrad, vanema põlvkonna roll noorte internetikasutuse suunamisel on kaduvväike. Omapäraseks pidasid uuringu tegijad aga noorte suhtumist muusika allalaadimisse: enamik vastajaist teeb seda, ehkki teab, et tegemist on mingil määral keelatud tegevusega. (Ülevaade... 2006)

Jin Ha Lee ja J. Stephen Downie uurisid 2004. aastal muusikainfo vajadusi, kasutamist ja otsikäitumist, *Survey of Music Information Needs, Uses, and Seeking Behaviours: Preliminary Findings*. See oli üks osa HUMIRS (*Human Use of Music Information Retrieval Systems*) projektist. Uuringus osales 427 vastajat, kellelt otsiti vastuseid sellistele küsimustele nagu millist muusikainfot inimesed vajavad ja omavad, millised on nende otsingustrateegiad, kuidas nad kasutavad leitud muusikainfot, mis ajendab neid muusikainfo otsingule. 92,7% küsitletuist otsis Internetist muusikateavet, millest olulisemaks pidasid vastajad uudiseid, kommentaare jms. Internetti kasutati ka muusikasalvestiste ja online-raadiote kuulamiseks. Enamik vastanutest otsis Internetist muusikat meelelahutuslikul eesmärgil. Tulemused näitasid, et muusikainfo otsing ei ole enam privaatne tegevus, vaid see on jagatud ja avalik protsess. 84,6 % vastajatest said infot just eelkõige sõpradelt ja pereliikmetelt, neile oli oluline ka foorumites kajastatu. See näitab, et muusikainfo otsingul on tähtis sotsiaalne ja kollektiivne külg. (Lee, Downie 2004)

Aastal 2002 - 2003 uurisid David Bainbridge, Sally Jo Cunningham ja J. Stephen Downie, kuidas sooritatakse muusikainfo otsingut kasutades otsimootorit Google. Uuringus osales 502 muusikainfo otsijat, kellel paluti kirjeldada, mida nad kõige enam muusikainfost vajavad ning kuidas otsingut teostavad. Analüüsi tulemusel selgus, et kõige enam (81,3 %) otsivad muusikahuvilised bibliograafilisi andmeid. Neid otsitakse valdavalt esitaja nime (58,8 %) ja muusikapala pealkirja (43,1 %) järgi, kolmandana leiab otsingul kasutust kuupäev, millal muusikapala on loodud või toodetud (39,2 %). Märksa vähem kasutatakse otsingul albumi ja

helilooja nime. Teise otsinguliigina kasutatakse muusikastiili (32,7 %) ning kolmandal kohal on fragmendid laulusõnadest (28,9 %). (Bainbridge, Cunningham, Downie 2003)

Justine Carlisle Austraalia Muusikainstituudist uuris 2007. aastal digitaalse muusika kasutamist, *Digital Music and Generation Y: discourse analysis of the online music information behaviour talk of five young Australians*, mille käigus intervjueris viit noort muusikaga seotud austraallast, kes olid erineva päritoluga – Vietnamist, Ghanast, Taiwanist, Hiinast ning Euroopast, kuna erinevad kultuurid peegeldavad Austraalia rahvastikku. Uuringu käigus leiti, et digitaalsete muusikaraamatukogude kasutajatel on täiesti erinevad vaatenurgad infootsikäitumisel, mis on muidugi hea infosüsteemide arendamiseks. Tegemist oli avatud küsimustega, kus vastajad said avaldada oma arvamust ning vastused erinesid isegi ühel ja samal vastajal erineval ajahetkel. Uuring koondas tähelepanu sellistele tegevustele nagu otsingu strateegiad, laulu valik ja žanri eelistused. Muusika jagunes vastajate jaoks kas kommertsmuusikaks või autentseks kunstiks. Samas leiti, et kõik muusikaliigid on vajalikud kellegi jaoks ning arvamus, et üks artist on rohkem väärt kui teine, on vale. Kui muusika puudutab kedagi, siis on sel väärtus, hoolimata tema objektiivsest kvaliteedist. (Carlisle 2007) Digitaalne tehnoloogia tekitab pöördepunkti traditsioonilises muusikatööstuses. Muusika kogumine ja vahendamine on muutunud väga lihtsalt tänu mp3 failiformaadile, mida on lihtne teistega jagada Interneti teel. Illegaalset muusika allalaadimist taunisid kõik viis vastanut, ilmselt ka seetõttu, et muusika tegemine või tootmine oli neile elatusvahend. (*Ibid* 2007)

2.3. Raamatukogu muusikainfo vahendajana

Muusika ja filmid on enamiku eurooplaste igapäevaelu, vaba aja veetmise ja hariduse põhikomponente. Neid tarbitakse nii füüsilistel kandjatel kui ka üha rohkem Interneti kaudu. Rahvaraamatukogud on olulised selliste teenuse pakkujad. Umbes 5% Euroopa rahvaraamatukogude kogudest moodustavad audiovisuaalsed teavikud, peamiselt CD-del, DVD-del, videokassettidel vm kandjatel muusikasalvestised ja filmid. Digitaalsed failivormingud, protokollid ja võrgud, nt Internetist allalaadimise ja striimingu platvormid, failivahetus võrdõigusvõrkudes ning arenevad mobiil- ja traadita levi on uuendanud muusikatootjate ja –levitajate tootmisviise (Juurdepääs... 2003).

Kaasaja raamatukogul on loendamatu hulk nägusid; ta peab end muutma, võtma just selle kuju, mis inimene oma küsimusega talle annab. Ühel juhul on ta kõrgtehnoloogiline infotankla, kus kiiresti, ilma sekeldusteta saab keerulisele küsimusele üle Interneti lihtsa vastuse, kus saab lugeda oma e-maili, laadida võrgust mobiiltelefoni või märkmikusse viimased börsiuudised. Ja samal ajal on raamatukogu avalik ruum, sotsiaalsete funktsioonidega ühiskondlik keskus, kuhu võib tulla nii kõige noorem kui kõige vanem, kus ta leiab endale rahuliku nurgakese või aknaaluse koha, saab valida riulilt endale meeldiva raamatu, plaadi, ajalehe, ajakirja ja sellega tassi kohvi juures tutvust teha. (Tamme 2003)

Et tagada raamatukogudes kvaliteetset teenust, tuleb uurida lugejate soove, vajadusi, ootusi ja hoiakuid. Tänapäeva raamatukogumaailmas õigustavad end üha rohkem just sihtgrupile suunatud lugejauuringud, sest sihtgrupi arvamuste ja hinnangute alusel on võimalik teha muudatusi raamatukogu edasises tegevuses.

1999. a detsembris viis Eesti Rahvusraamatukogu koos firmaga Saar Poll OÜ läbi kunsti- ja muusikainformatsiooni tarbija infovajaduse uuringu, mille eesmärgiks oli koguda teavet Eesti Muusikaakadeemia Raamatukogu (EMAR), Eesti Kunstiakadeemia Raamatukogu (EKAR) ja Eesti Rahvusraamatukogu (RR) kunstide teabekeskuse kasutamise ja inforessursside vastavuse kohta infonõudlusele, koordineerida raamatukogude komplekteerimist ja teenindust, tõsta kogude ja teeninduse kvaliteeti ning analüüsida nende raamatukogude rolli ühiskonnas ning raamatukogudevahelist tööjaotust. Küsitleti peamiselt muusika- ja kunstialase haridusega lugejaid. Kõigis kolmes raamatukogus tunti puudust eelkõige erialastest välisajakirjadest (17,3%), uuemast ja ka spetsiifilisest erialakirjandusest, monograafiatest (15,3%), teatmekirjandusest, sõnastikest, leksikonidest (11%), uuematest CD-dest (10,5% EMAR ja RR-i muusikasaal), nootidest (8,8% EMAR ja RR-i muusikasaal). Kui arvutite ja elektronandmebaaside arv, paljundusaparaatide ja muusikaaparatuuri parem kvaliteet oli pidama jäänud eelkõige nappide rahaliste ressursside taha, siis lugejate, aga ka raamatukogutöötajate informeerimisel raamatukogu võimalustest tuleb raamatukogudel endil palju ära teha. Rahulolematust teenuste, komplekteerimise jm valdkondadega andis raamatukogudel põhjust enesekriitikaks. Seega otsustati parandada ja täiustada lugejatele suunatud informatsiooni kättesaamise võimalusi. (Pihu 2000)

2005. aastal viidi läbi Eesti Muusikakogude Ühenduse küsitlus „Muusikateenindus Eesti rahvaraamatukogudes AD 2005“. See oli suunatud rahvaraamatukogude juhtidele ning muusikaosakondade töötajatele ja lugejatele ning uuriti muusikaraamatukogude teenindust ja kogude kasutamist. Uuringu eesmärgiks oli Eesti rahvaraamatukogudes asuvate muusikakogude ja –teeninduse hetkeseisu kaardistamine ning perspektiivide sõnastamine. Uuringus osalemise tingimuseks seati, et raamatukogus oleks kas muusikaosakond või eraldivõetav muusikateavikute ja -teeninduse üksus – muusikatuba, muusikasaal, osa lugemissaalist vms.

Uuringu tulemusel selgus, et suurem osa muusikaosakondade kasutajaist on lapsed (30,5%) ja noored (kuni 35a – 37,5%). Üle 45-aastaste hulgas hakkab külastatavus järsult vähenema. Külastuste peamiseks eesmärgiks on lõõgastumine ja meelelahutus ning teisel kohal ülevaate saamine uudiskirjandusest, kuhu alla kuuluvad ka plaadid, videod, noodid ja perioodika. Küsimusele elektronkataloogide ja andmebaaside kasutamisest reageeris vaid 47% lugejaist. Paljud kasutajad ei olnud andmebaaside olemasoluga isegi kursis. Tihti ei saadud aru, mida tähendab sõna *andmebaas* või *elektronkataloog*. Nenditi, et paljudele lugejatele on arvuti kasutamine võõras ning eelistatakse kaartkataloogi või palutakse töötajal infot otsida, soovitakse ka trükitud nimestikke. Leiti, et elektrooniliste ressursside populariseerimine ja kasutajakoolitus on üks muusikaosakonna töötajate olulisimaid ülesandeid.

Lõppjärelendusena tõdetakse, et seal, kus tingimused loodud, on ka lugejate nõudlus olemas ning muusikaosakond toimib. Raamatukogudes, kus raha vastavate teenuste arendamiseks ei ole regulaarselt eraldatud, on ka lugejanõudlus väiksem. Uurimisgrupi ühine lõpparvamus on, et kui juba on otsustatud muusikaosakond luua, siis tuleks vahendeid ja võimalusi leida ka igakülgselt arendustegevuseks – haritud töötajaskond, mugavad ruumid, kaasaegsed teenused. Välja tuleks töötada muusika komplekteerimise põhimõtted rahvaraamatukogudele. (Muusikateenindus... 2005)

Elu kandumine internetti mõjutab oluliselt ka meie raamatukogude arengut. Raamatukogude arendamiseks ja külastajatele kaasaegsete ning võimalikult paindlike laenutustingimuste tagamiseks tuleb end ajaga pidevalt kohandada. Läbi ajaga kaasaskäimise tuleb populariseerida raamatukogude kui kultuurikandjate ja silmaringilaidajate kasutatavust ning mainet eelkõige noorema põlvkonna hulgas, kes täna kipub kahjuks raamatukogust kaugenema.

2006. aasta novembris tutvustas Kaie Viigipuu ettekandes „Nüüdisaegseid lahendusi muusikalaenutuses: *Online Music Download*” Põhjamaades ja Hollandis juurutatud veebipõhist muusikalaenutussüsteemi. Veebipõhine muusikalaenutus on teenus, mis võimaldab laenutada heliplaate või üksikuid muusikapalu allalaadimise teel internetiühendusega arvutis, kus on täidetud teatud tehnilised tingimused. Enim kasutatakse praegu muusikafailide wma-vormingut ja *Windows Media Playeri* tarkvara. Allalaetud muusikat saab kasutada teatud piirangutega (nt üks päev, üks nädal, kasutuskordade arv) ning seda ei saa kopeerida. Laenutada saab ainult nende tootjate plaate, kes on nõustunud teenusega liituma. Kogu süsteemi loomisel ongi neli osapoolt – raamatukogud, plaadifirmad, autoriõiguse organisatsioonid ning kasutajad. Veebipõhise muusikalaenutuse puhul on tegemist ulatusliku ettevõtmisega, milles peaks osalema võimalikult suur arv raamatukogusid ühest riigist. Teenuse käivitamiseks on vajalik luua kasutajaliides ja kasutajate autentimissüsteem, jõuda kokkulepeteni plaadifirmade ja autoriõiguse organisatsioonidega, leida rahastus. (Viigipuu 2007)

Teenus oleks igati vajalik ja tervitatav ka Eesti raamatukogudes, kuna raamatukogud praegusel infoajastul peavad oma teenuseid nüüdisajastama. Kasutajal oleks mugavam juurdepääs muusikale ning raamatukogud võivad kasutajaid juurde. Tekib unikaalne koostöö raamatukogude, tootjate ja autoriõiguse organisatsioonide vahel, mis tagaks ka süsteemi legaalsuse ning ideaalis peaks vähendama piraatlust. Plaadifirmade ning autoriõiguse organisatsioonide tulu suureneks. Ka oleks võimalus Eesti heliloojatel ja esitajatel olla nähtavamad konkurentsis välismaise muusikaga. (*Ibid*, 2007)

Raamatukoguteenuste sh muusikateenuste tulevik on paljus elektrooniline. Eesti Muusikakogude Ühenduse eesmärgiks on aastaid olnud autoriõiguse seaduse muutmine nii, et auviste laenutamisele raamatukogudest ei tehtaks piiranguid. Seni on olnud auviste laenus lubatud ainult kaasnevate õiguste valdaja loal, mida tuleb igapähevalt eraldi küsida. Kevadel 2007 alustati Kultuuriministeriumis vastava seadusemuudatuse eelnõu ettevalmistamist, mille kohaselt võib helikandjaid õiguste omajalt luba küsimata koju laenutada 4 kuu möödumisel turule tulekust. Samuti võivad igal ajal ning luba küsimata audiovisuaal- ja heliteoseid koju laenutada raamatukogud, mis teenindavad audiovisuaalse või helikunsti õppesuunal tegutsevat õppeasutust. Raamatukogudel, arhiividel ja muuseumidel võimaldatakse õiguste omajatelt luba küsimata ja tasu maksmata laenutada heli- ja audiovisuaalseid teoseid kohalike kasutuseks. Kui laenus on vaba, on kindlasti üha rohkem ka neid raamatukogusid, kes tahavad auvistega oma kogu

täiendada. 9. aprillil 2008. a võeti vastu Kultuuriministeriumis *Autoriõiguse seaduse muutmise seadus*, mille kohaselt on raamatukogul õigus autori, esitaja ja fonogrammitootja nõusolekuta koju laenutada teost ja teose helisalvestist, kuid nimetatud isikutel on õigus saada kojulaenutamise eest tasu. Audiovisuaalse teose kojulaenutamine on lubatud vaid juhul, kui filmi esmasalvestuse tootja on andnud selleks loa (Autoriõiguse...2008).

2007. aastal tegi käesoleva töö autor uurimuse „Interneti kasutamine muusikainformatsiooni allikana raamatukogutöötajate näitel.” Ankeetküsitlus raamatukogutöötajate seas viidi läbi 2007.a kevadel veebipõhiselt, kasutades veebirakendust eFormular. Küsimustik saadeti 375 raamatukogutöötajale 306 raamatukogust üle Eesti. Kaasatud oli 11 keskraamatukogu, 5 linnaraamatukogu, 20 kooliraamatukogu, 10 teadus- ja erialaraamatukogu ning 260 külaraamatukogu. E-maili aadressid otsiti raamatukogude, valdade ja koolide kodulehekülgedelt. Suurematesse raamatukogudesse, nagu keskkogud ja kõrgkooliraamatukogud, saadeti ankeet mitmele töötajale erinevatesse teenindusosakondadesse. Vastuseid laekus tagasi 109 ning valdav enamus vastajatest olid külaraamatukogude töötajad. Küsimustik sisaldas 22 küsimust, mis püüdsid saada vastuse vastajate taustaandmete ja muusikainformatsiooni kasutamise kohta (vt lisa 1). Samuti paluti hinnata viiepallilises süsteemis kaheksat veebilehte, juhul, kui vastaja oli nendega kursis. Ka said küsitletud öelda oma arvamuse, mida võiks Internetis muusikaalaselt rohkem olla ja kas nad on rahul Internetis pakutava muusikainformatsiooni hulgaga.

Tulemuste analüüsil selgus, et peaaegu pooled uuringus osalenud raamatukoguhoidjatest on kõrgharidusega ning informatsiooni Internetist otsitakse vähemalt kahes keeles, valdavalt eesti ja inglise keeles. Suurem osa vastajaist hindab oma infootsiskust heaks ja rahuldavaks. Enamus raamatukoguhoidjaid on saanud ka Internetialast koolitust. Põhiliseks muusikainfo otsikohaks on Internet, kuid seda ei otsita tihti. Vaid 9 korral 109st otsiti muusikaalast teavet Internetist iga päev ning 12 korral 1 kord nädalas. Kõige enam otsitakse infot ansamblite, lauljate kohta ning enim tuntakse puudust muusikute elulugude kajastamisest Internetis. Muusikaalast informatsiooni on üldiselt Internetis piisavalt, kuid Eesti veebis võiks seda olla rohkem, arvasid raamatukoguhoidjad. Muusikateemalisi veebilehti, mida lugejatele on soovitatud, küsitletud ei olnud agarad välja tooma. Põhjuseks ilmselt fakt, et 87 raamatukoguhoidjal ei ole olnud üldse vajadustki neid soovitada (vt lisa 2). (Parksepp 2007)

2008. aastal uuris Taimi Värva TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia lõputööna Interneti muusikainformatsiooni allikate kasutamist Eesti muusikakogude töötajate hulgas. Uurimisprobleemiks seadis autor küsimuse, kas Eesti muusikakogude töötajate teadmised ja harjumused Internetis leiduva muusikainformatsiooni leidmisel ja kasutamisel on küllaldased, et osata nendega oma muusikakogu kasutajate infovajadusi rahuldada ja kasutajatele ka oma teadmisi edasi anda. Kuna uuringus osales raamatukogutöötajaid vähevõitu, 23 vastajat, siis üldine ülevaade muusikakogude töötajate infokäitumisest Interneti muusikainfoallikate kasutamisel tekkis, kuid sügavuti analüüsimiseks võimalust polnud.

Veebi osas hindas suurem osa vastajaist oma teadmisi enam-vähem piisavaks, vaid kolm neist ei ole informatsiooni otsingutes väga kindlad. Sellealast koolitust soovisid sellegi poolest 10 raamatukoguhoidjat. Üheksa vastajat leidis, et koolitused veebi ja andmebaaside kasutamisest ei ole väga olulised ning neli ei vaja üldse koolitust.

Peamine eesmärk Interneti muusikainfoallikate kasutamisel oli vastajatel tööalane, peaaegu pooled nimetasid eesmärgiks ka enesetäiendamist või oma huvisid; uurimis- ja õppetöökäsitavad vastajad neid allikaid vähem. Kõige sagedamini nimetasid vastajad Interneti muusikainfoallikatena Interneti teatmeteoseid ja bibliograafilisi andmebaase, veidi vähem ka muusikaga seotud asutuste veebilehti ja muusikaportaale. Teiste Eesti raamatukogude veebilehti ei kasuta muusikainformatsiooni otsimiseks enamuse küsitlusele vastajad, peamisteks põhjusteks märgiti vajaliku info mujalt saamine.

Muusikainformatsiooni veebiviidete koondamine on aga suurema osa vastajate meelest vajalik. Samuti on vastajate meelest oluline oma raamatukogu kasutajatele Interneti muusikainfoallikate tutvustamine. (Värva 2008, lk 41)

Muusika kuulub lahutamatult meie igapäevaelu juurde, muusikaga seonduv informatsioon iga inimese ja ka raamatukogu juurde. Kuigi uuringuid raamatukogu ja muusika seoseist on tehtud Eestis vähe, on need siiski olulised. Et raamatukogu oleks võimeline pakkuma kvaliteetset teenust, tuleks uurida lugejate soove ja vajadusi, mille läbi on võimalik parandada ja täiustada lugejatele suunatud informatsiooni kättesaamise võimalusi. Palju tuleks ette võtta rahuldava ja hõlpsa juurdepääsu loomiseks mitte ainult raamatukogude endi kogudele ja teenustele, vaid ka mitmesugustele Internetis paiknevatele elektroonilistele ressurssidele (Häkli 2006).

3. NOORTE MUUSIKAINFOVAJADUSED LÄÄNE-VIRUMAA 9.-12. KLASSIDE ÕPILASTE NÄITEL

Noorte muusikainfovajaduste analüüsimisel tugineb autor oma eelnevatele uuringutele „Interneti kasutamine muusikainformatsiooni allikana raamatukogutöötajate näitel” ning „Muusikainformatsiooni vajadused ja allikad Lääne-Virumaa gümnaasiumide 9.-12. klasside õpilaste näitel.” Samuti kasutatakse analüüsis intervjuusid raamatukoguhoidjatega, kus allikaks on autori enda poolt tehtud üleskirjutused (Intervjuud...2009).

Ankeetküsitlus raamatukogutöötajate seas viidi läbi 2007.a kevadel veebipõhiselt, kasutades veebirakendust eFormular. Küsimustik saadeti 375 raamatukogutöötajale 306 raamatukogust üle Eesti. Vastuseid laekus tagasi 109 ning valdav enamus vastajatest olid külaraamatukogude töötajad. Küsimustik sisaldas 22 küsimust, mis püüdsid saada vastuse vastajate taustaandmete ja muusikainformatsiooni kasutamise kohta (vt lisa 1). Samuti paluti hinnata viiepallilises süsteemis kaheksat veebilehte, juhul, kui vastaja oli nendega kursis. Ka said küsitletud öelda oma arvamuse, mida võiks Internetis muusikaalasel rohkem olla ja kas nad on rahul Internetis pakutava muusikainformatsiooni hulgaga. Põhitabelid küsitluse tulemustega on ära toodud lisa 2.

Uurimuse ankeetküsitlus Lääne-Virumaa gümnaasiumide 9.-12. klasside õpilaste seas viidi läbi 2008.a kevadel veebipõhiselt kasutades veebirakendust eFormular. Küsimustik saadeti e-maili teel koolide infojuhile või arvutiõpetajale palvega lisada see kooli õpilaste foorumisse või võimalusel täita see arvutitunnis. Küsimustik sisaldas 25 küsimust, mille abil püüti saada vastused noorte muusikainformatsiooni vajaduste ja allikate kohta (vt lisa 3). Ka huvitas töö autorit noorte arvamus raamatukogust kui muusikainformatsiooni vahendajast ning Interneti osast muusikainfo otsingul. Noori vastajaid, kes uurimuses osalesid, oli 238 (Parksepp...2008). Põhitabelid küsitluse tulemustega on ära toodud lisa 4.

Noorte poolt antav hinnang raamatukogudele ja raamatukoguhoidjatele muusikainformatsiooni vahendamise osas oli üpris negatiivne. Kuna esimeses uurimuses küsitleti raamatukoguhoidjaid eelkõige nende isikliku muusikainfovajaduse suhtes, siis otsustas töö autor intervjuerida raamatukoguhoidjaid Lääne-Virumaalt, et saada tagasiside noorte arvamuse kohta raamatukogust kui muusikainfo vahendajast. Intervjuud viidi läbi aprillis 2009 ning küsimustele vastas 9 raamatukoguhoidjat. Raamatukoguhoidjad, keda intervjueriti, valiti just nendest kohtadest, kus ankeetküsitluse täitmisel osales kõige enam noori. Rahvaraamatukogudest olid valimis Lääne-Virumaa Keskraamatukogu, Haljala Raamatukogu, Vinni-Pajusti Raamatukogu, kooliraamatukogudest Rakvere Realgümnaasiumi, Haljala Gümnaasiumi ja Rakvere Gümnaasiumi kooliraamatukogud. Kõik intervjuud viidi läbi vestluse vormis ning selleks külastas töö autor raamatukoguhoidjaid nende tööpostil. Rakvere Gümnaasiumi kooliraamatukogust vastas küsimustele kaks ning Lääne-Virumaa Keskraamatukogust kolm raamatukoguhoidjat, teistest raamatukogudest vesteldi ühe töötajaga. Intervjuude käigus üritas autor saada selgust, miks on raamatukogu noorte seas muusikainformatsiooni otsimisel ebapopulaarne, kas probleem võib olla kogude sisus, raamatukoguhoidjates või milleski muus. Intervjuude küsimused on ära toodud lisa (vt lisa 5).

Küsimused, millele analüüsis keskendutakse, on:

- millist muusikainformatsiooni vajatakse;
- kust muusikainformatsiooni ostitakse;
- milline osa muusikainformatsiooni otsimisel on raamatukogul;
- milline osa muusikainformatsiooni otsimisel on Internetil.

Muusikainformatsioon ei ole käesolevas töös kindlalt piiritletud. Selle all on silmas peetud biograafilist informatsiooni heliloojate, lauljate ja tekstiautorite kohta, muusikateoste tekste ja noote, muusikažanrite-, stiilide ja -laadide tutvustamist, ajalugu ning arengusuundi, muusikaalaseid artikleid ja infot muusikaürituste kohta, aga ka teavikuid CD-del, DVD-del ning audiofaile, mida on võimalik Internetist alla laadida.

3.1. Muusikainformatsioon, mida vajatakse

Muusikainfo, mida kõige enam otsitakse, on info lauljate ja ansamblite kohta. Seda nimetasid esimesena nii ankeetküsitlustest osa võtnud Lääne-Virumaa noored kui ka raamatukoguhoidjad. Samale tulemusele jõudsid ka David Bainbridge, Sally Jo Cunningham ja J. Stephen Downie 2002.-2003. aastal tehtud muusikainfovajaduste uuringus.

Pea sama olulisel kohal muusikainfovajadusena on noortel laulusõnad. Kui neil paluti küsitluses ära märkida etteantud veebilehekülgedest need, milliseid nad on külastanud, siis tulemustest selgus, et kõige enam teadsid vastajad laulusõnade veebisaiti *lyrics.com*. Raamatukoguhoidjatega vesteldes selgus, et ka raamatukogust laenutavad noored kõige enam laulikuid ja noote. See võib olla muidugi tingitud ka sellest, et noote Lääne-Virumaa kauplustest eriti müügilt ei leiagi.

CD-d ja DVD-d toodi vastustes välja kolmandana. Märksa vähem otsitakse aga muusikaürituste infot (64 vastajat) ning muusikateemalisi uudiseid (42 vastajat). Infot muusikainstrumentide ja muusikaajaloo kohta otsib vaid 6% küsitletud noortest. Raamatukogutöötajad, kes osalesid 2007. aasta uuringus, otsisid peale biograafilise info teavet muusikaürituste kohta ning kolmanda variandina toodi välja laulusõnad. Siit selgub, et muusikaalaselt huvitavad nii noori kui täiskasvanuid üldjoontes samad teemad.

Valdavalt (222 noort) vajatakse ja otsitakse muusikainfot vaba aja veetmise eesmärgil, vaid 24 vastajat teeb seda ka õpingute jaoks. Uurimuses tunti huvi selle vastu, kui suur on muusikakoolis õppijate osakaal vastajate hulgas, et siis võimalusel hinnata erinevusi muusikainfo tavakasutaja ja muusikalist haridust omandavate õpilaste seas. Kuna muusikakoolis õpib vastajatest vaid 24 noort, mis moodustab koguhulgast 10%, siis ei saanud sellist näitajat pidada statistiliselt usaldusväärseks ning erinevuste analüüsi ei olnud võimalik teha. Küll aga selgub kohe, et tõenäoliselt need 24 noort, kes õpivad muusikakoolis, vajavad muusikainformatsiooni ka õpingute jaoks. Kolleksionääre oli vastajate hulgas 13. Lisaks vaba aja veetmisele tõid õpilased välja variante nagu ürituste korraldamiseks, enda harimiseks, enesetunde parandamiseks ja lõõgastumiseks, tantsimiseks ja lihtsalt muusika kuulamiseks.

3.2. Muusikainfo otsikohad

Kui varem oli kogu muusikaalne teave kättesaadav enamasti vaid suulisel teel või paber kandjal, siis tänaseks on lisandunud Internet. Noorte infootsingul mängib see väga olulist rolli, koguni nii olulist, et raamatukogu kiputakse lausa ära unustama. Kas just ära unustama, kuid põhjuseid, miks raamatukogu sel eesmärgil ei külastata toodi välja mitmeid – liiga väike valik, liiga akadeemiline õhkkond, ebapädevad raamatukoguhoidjad jms.

Muusika ja muusikaalase teabe kõige eelistatumaks otsikohaks pidasid noored Internetti. See pole mitte üksnes noorte seas nii, ka 2007. aastal tehtud uurimuses osalenud raamatukoguhoidjad ja sel kevadel intervjueritud raamatukoguhoidjad pidasid seda varianti kõige meelepärasemaks. 2006. aasta Saar Polli tehtud uuringus „Noored infot otsimas” tunti huvi, kuhu noored pöörduvad, kui soovitakse leida informatsiooni vaba aja veetmise kohta. Ka selle uuringu tulemusena selgus, et Internet on kõige populaarsem vaba aja ja infootsimise kanal noorte seas. Internet on vaba aja sisustamise kõrval sageli ka esimene kanal, mille poole pöördatakse, kui soovitakse leida informatsiooni kõikvõimalike kultuurisündmuste ja meelelahutusürituste kohta. (Noored...2006)

Kui raamatukogutöötajad valisid järgmiseks otsikohaks raamatukogu, siis noorte jaoks oli raamatukogu kõige ebapopulaarsem koht, kust otsida muusikainformatsiooni. 72% uurimuses osalenud noortest raamatukogu sel eesmärgil ei külasta. Ka uuringufirma Saar Poll kultuuritarbimise uuring kinnitas raamatukogu vähest kasutamist muusikainfo otsimise eesmärgil. 1404 vastajast 1198 ei otsi muusikaalast infot mitte kunagi raamatukogust. Infot saadakse igalt poolt mujalt – raadiost, sõpradelt jms, üksnes muusikaalaseid loenguid külastatakse muusikainfo saamiseks harvem kui raamatukogu. (Kultuuritarbimise...2003)

Raamatukogu väike populaarsus tagasisidena intervjueritud raamatukoguhoidjaid ei üllatanud. Nad olid nõus, et Internet on mugavam ning noored saavad sealt kätte enamuse, mis neil vaja läheb. Raamatukokku kiputakse tulema ikka viimases hädas, kui oma otsingutega on jänni jäänud. Üks raamatukoguhoidja arvas, et ka tema ise ei läheks raamatukokku muusikaalast informatsiooni otsima. Kui, siis ainult sellisesse, kus on olemas muusikaosakond ja võib olla kindel, et sealt ka midagi vajalikku leida on.

Sõpradega suhtlemisel on noorte tegevuses väga oluline roll. Nii selgus ka antud küsitluse tulemuste analüüsimisel, et sõpradelt muusikainfo saamine on teisel kohal peale Interneti. Samas raamatukoguhoidjad, kes osalesid 2007. aasta uurimuses, ei pidanud sõpradelt saadud informatsiooni kuigi oluliseks ning sellist muusikainfo saamisviisi nimetati kõige viimasena. Et tänapäeva kiirelt arenevas tehnoloogilises maailmas endale vajaliku informatsiooni leidmine on järjest keerulisem tegevus, tundis autor huvi, kellelt küsitakse muusikainfo otsimisel kõige enam nõu. Ka siin olid noortel sõbrad kõige olulisemal kohal, nemad olid nõuandjatena ära märgitud 76% vastajatest. Perekond ja (muusika)õpetaja infootsingul nõuandjatena ei ole noorte jaoks aga arvestatavad. 2006. aastal läbi viidud rahvusvaheline MEDIAPRO uuring Eesti koolinoorte meediakasutusest kinnitab sama - Interneti uute võimaluste leidmisel on kõige suuremaks abiks sõbrad, vanema põlvkonna roll noorte internetikasutuse suunamisel on kaduvväike (Ülevaade...2006). Raamatukoguhoidjad, keda intervjueriti, leidsid, et ega noored muusikainfo otsimiseks nende poole ei pöördu küll. Kõik kevadel küsitletud olid ka lapsevanemad ja tunnistasid, et ka lapsevanema rollis nad nõuandjana eriti arvesse ei lähe. Nad leidsid, et pigem on sellel alal neil noortelt rohkem õppida kui noortel neilt.

3.3. Internet kui muusikainformatsiooni allikas

Pea kõik noored, kes osalesid uuringus (95%), otsivad muusikainfot peamiselt Internetist. Õpilased leidsid, et Internetist info otsimise eeliseks on lihtsus, kiirus ja odavus. Enamasti kuulatakse Internetist muusikat ning seda laetakse alla ka enda arvutitesse. Loetakse uudiseid ja külastatakse muusikafoorumid. Igapäevaselt teeb seda 105 ning kord nädalas 100 vastajat. Kuigi ka raamatukoguhoidjad nimetasid Interneti eelistatuimaks muusikainfo otsikohaks, siis tegelikult nad eriti aktiivsed muusikainfo otsijad ei ole. 2007. aasta uurimuses osalenud 109st vastajast 9 teeb seda iga päev ning 12 üks kord nädalas. Üks kord kuus otsib muusikainformatsiooni 42 raamatukoguhoidjat ja 22 ei otsi üldse.

Kuna noored tõid välja, et kõige rohkem otsivad nad infot lauljate ja ansamblite kohta siis on ka loogiline, et peamiselt otsitakse Internetist infot esitaja nime järgi. Et teisena olid noortele olulised laulusõnad, siis ka teine otsinguviis, mille järgi Internetist vajaminevat otsitakse, on laulu pealkiri. Märksa vähem kasutatakse otsingut muusikastiili, laulufraasi või autori järgi.

Inetrenetis leiduva muusikainformatsiooni hulgaga on rahul 92% noortest vastajatest, raamatukogutöötajatest 55%. Eesti veebis leiduvaga nii rahul ei olda. Vaid 53% noori ja 28% raamatukoguhoidjaid olid rahul. Raamatukoguhoidjatest 22% olid aga sellel küsimusele vastamata jättnud.

Raamatukoguhoidjad, kes vastasid veebipõhisele küsimustikule, arvasid, et enam infot võiks olla muusikute elulugude kohta, ka teave muusikainstrumentidest oli nende arvates ebapiisavalt eesti veebis kajastatud. Paaril korral oli vastatud, et ei oska öelda, mis puudu on ning paar korda leiti, et liiga vähe on vanemaid laulusõnu ja rahvalike laulude sõnu. Kuigi suurem osa vastajatest ei ole rahul Eesti veebis leiduva muusikainformatsiooni hulgaga, ei osatud või ei soovitud välja tuua, mis on need valdkonnad, mis võiks olla rohkem esindatud ning piirduti ette antud valikuga.

Noored nimetasid kõige enam liiga vähe leiduvaks noote, seejärel tunti puudust artistiinfost ning kolmandana oli ära märgitud laulusõnad. Ka noored ei kasutanud võimalust nimetada omapoolne variant puuduolevast informatsioonist, vaid 11 õpilast oli lahtrisse midagi kirjutanud. Kaks noort vastasid, et kõike on liiga vähe, viiel korral toodi välja laulude nappust. Muusikaajaloo kohalt rõhutas üks vastaja Eesti muusikaajaloo vähest kajastamist, ka peeti puudulikuks eesti heliloojate kohta leiduvat infot.

Noored hindavad oma infootsioskust Internetist üldiselt kõrgelt. 59 vastajat leiavad, et see on neil väga hea, 88 vastajat, et see on hea ning 71 peab oma oskusi keskmiseks. Väga halvaks hindab oma info otsimise taset 2 ja halvaks 8 noort. Raamatukoguhoidjatest 10 pidas oma infootsioskusi väga heaks, 45 heaks ja 51 rahuldavaks. Kuigi noored peavad ennast heaks info otsijaks, arvas 127 õpilast, et raamatukoguhoidja võiks aidata Internetist muusikainfo otsingul. 122 vastajat ütlesid lausa, et kui nad on raamatukoguhoidjalt Internetist muusikainfo otsingul nõu küsinud, pole nad seda saanud. Raamatukoguhoidjad aga ütlevad, et neilt pole selles osas abi küsitud. Pisut imelik muidugi niimoodi vastanud noorte arv tundub, sest tegelikult oli neid, kes raamatukogus muusikainfo otsimiseks käivad vaid 63, kellest 35 tegi seda korra aastas. Ka tagasisidena küsitletud raamatukoguhoidjad väidavad, et nende poole pole pöördutud abipalvega Internetist infootsingul. Töö autor muidugi leiab, et selleks ei peagi olema otsene pöördumine. Kui noor inimene tuleb raamatukokku ja küsib mõne autori, helilooja kohta materjali, siis raamatukoguhoidja võiks ise aktiivsust üles näidata ja suunata neid kirjandusele lisaks Internetis

leiduva juurde. Paar raamatukoguhoidjat väitsid, et paljud õpetajad Internetis leiduvat materjali referaatide puhul ei aktsepteeri, allikateks peavad olema raamatud.

Tegelikult raamatukoguhoidjad aga ei olnud kursis muusikaalaste veebilehekülgedega. Kooliraamatukoguhoidjad, kellega autor vestles, kasutasid võimalust, et ennast muusikateemaliste veebilehekülgedega kurssi viia ning autor neile ka väikese lingikogu koostas. Kuid siiski tekkis küsimus, kui raamatukoguhoidjad muusikateemalisi veebilehekülgi üldse ei tea, kuidas nad saaksidki neid siis soovitada? Neli raamatukoguhoidjat, kellega sai vesteldud, tunnistasid, et tegelikult on neil sellel alal noortelt rohkem õppida kui noortel neilt. Üks arvas, et tema oskused Interneti alal on ikka väga kehvad. Ja kuigi nad kõik leidsid, et noored suhtuvad raamatukoguhoidjasse eelarvamusega, leiab autor, et noorte kehv hinnang on mõneti ka õigustatud.

Ka esimeses uurimuses „Interneti kasutamine muusikainformatsiooni allikana raamatukogutöötajate näitel” tundis töö autor huvi, millised veebilehekülgi raamatukoguhoidjad teavad ning neid paluti hinnata viiepallilises süsteemis juhul, kui ollakse nendega tuttav. Veebilehti hindamiseks ei valitud mingite eriliste kriteeriumide järgi, vaid küsitluse koostaja lootuses, et need võiksid olla raamatukoguhoidjate seas tuntud. Veebilehete nimestik ja lühitutvustus on ära toodud lisa (vt lisa 6).

Kõige enam teati Eesti Pärimusmuusika Keskuse kodulehte *folk.ee*, seda oli külastanud 53 vastajat. 50 raamatukoguhoidjat oskasid hinnata Eesti Muusika Andmebaasi *estmusic.com* ning 46 muusikalehte *allstarz.ee*. Jazzkaar Festivalid kodulehte teadsid vaid 38 vastajat, ning veelgi vähem teati Eesti ansamblite andmebaasi ja ajakiri „Muusika” internetiväljaannet. Kõiki hinnanguks etteantud veebilehti oli külastanud alla poole küsitletuist. Ja kuigi töö autor ei taha väita, et need leheküljed on eriti olulised, siis Eesti Muusika Infokeskuse kodulehekülge ja multimeedia-leksikoni „Eesti muusika“ võiks raamatukoguhoidja siiski teada.

Ka noortele oli ette antud üheksa muusikateemalist veebilehekülge, et nad märgiksid, milliseid neist on nad külastanud. Kõige enam, 157 korral, olid vastajad külastanud laulusõnade veebisaiti *lyrics.com*. Teisena oli tuttav noortele *mtv.com*. Kõige vähem oli külastatud Eesti Muusika Infokeskuse kodulehekülge *emic.ee*.

Õpilastel paluti nimetada 3 veebilehekülge, mida nad kasutavad kõige enam muusikainfo leidmiseks. Vastajad tõid välja 86 erinevat muusikateemalist veebilehekülge, otsimootorit, foorumit, andmebaasi, blogi. Noorte enda poolt lisaks nimetatud veebilehekülgedest, mida nad kasutavad muusikainfo leidmiseks, oli kõige populaarsem *youtube.com*, seda internetipõhist videoarhiivi oli ära märgitud 47 korda. Teistest enam oli ära märgitud ka peamiselt laulusõnade otsinguks kasutatavad *lyrics.com* (28 korda), *lyrics.ee* (22 korda) ning *lap.ttu.ee* (20 korda). Telekanalitest oli populaarseim Music Television'i kodulehekülge *mtv.com* (25) ning raadiotest portaali *U-Pop.ee* (19). Siin ka teisi mitme häälega veebilehekülgi – *allstarz.ee* (13), *wikipedia.org* (12), *mp3.com* (12), *allmusic.com* (9), *skyplus.fm* (9), *muusika24.ee* (8), *zaycev.net* (7), *ehh.ee* (6), *last.fm* (5), *mtveesti.ee* (5), *limewire.com* (5), *kitarr.astar.ee* (4), *muvids.com* (3), *slack-time.com* (3).

Ehkki noored ja raamatukoguhoidjad otsivad informatsiooni eelkõige Internetist, ei ole ühelgi tagasisidena külastatud raamatukogul peale Lääne-Virumaa Keskraamatukogu olemas kodulehte või blogi enda reklaamimiseks. Maakonna raamatukogudest on lisaks maakonna keskuse raamatukogule kodulehed olemas Kunda Linnaraamatukogul, Tapa Linnaraamatukogul, Ulvi raamatukogul, Viru-Kabala Raamatukogul, Väike-Maarja Vallaraamatukogul ja Rakke Vallaraamatukogul. Kui arvestada, et üldkasutatavaid raamatukogusid maakonnas on 31 ning haruraamatukogusid 10, siis tundub töö autorile, et Internetis on raamatukogude kodulehekülgi liiga vähe. Ka kooliraamatukogudel ei ole Internetis oma väljundit.

Vestlustes raamatukoguhoidjatega selgus, et kõik saavad veebilehe vajalikkusest aru. Põhjuseid, miks kodulehte või blogi pole on erinevaid – ajanappus, valla IT-mehe ülekoormus, puuduvad finantsid, puuduvad oskused, juhtkonna mittesoosiv suhtumine. Üks küsitletud raamatukoguhoidja leidis, et mingit blogi uute raamatute tutvustamiseks pole mõtet pidada, selleks peaks olema nutikam idee. Mis see olla võiks, pole ta veel välja suutnud mõtelda. Töö autor isiklikult leiab küll, et ka uute teavikute tutvustamiseks võiks blogi olemas olla, seda enam, kui raamatukogul pole Internetis kõige lihtsamat kodulehekülgegi. Selle kaudu saaks raamatukoguhoidja avaldada oma lugemiselamusi, mis võivad olla nii raamatusoovitused kui – hoiatused ning mille läbi oleks võimalus tekkida nõ virtuaalsel kirjandusklubil, millest saaksid osa võtta ka need, kellel raamatukogu külastamine raskendatud. Ka muusikaleht võiks raamatukogudel olla, sinna saaksid muusikasündmustest ja kontserdi- või plaadielamusest

sissekandeid teha nii raamatukogutöötajad kui muusikahuvilised. Värsked muusikauudised ning raamatukogus muusikaga seonduvad üritused kutsuksid veebilehte lugema nii mõnegi noore.

Ka lingikogu või andmebaasi, mida noortele soovitada, ei olnud raamatukoguhoidjad koostanud. Kõik, peale ühe raamatukoguhoidja, kinnitasid, et lingikogu on lähemal ajal plaanis teha. Vaid Lääne-Virumaa Keskraamatukogu kodulehel on olemas valik muusikalinke - [Eesti Muusikakogude Ühendus](#), [Allmusic.com](#) (1995. aastast tegutsev tasuta andmebaas, mis sisaldab informatsiooni erinevate muusikastiilide, helisalvestiste ja muusikute kohta kogu maailmast), [Estmusic.com](#) (kaasaegse eesti muusika tasuta andmebaas. Biograafiad, diskograafiad, helinäited), [Eesti muusikalugu](#), [Eesti Muusika Infokeskus](#), [Eesti Autorite Ühing](#), [Eesti Heliloojate Liit](#), [Eesti Muusikafestivalid](#), [Eesti Kontsert](#), [Eythorsson](#) - noodikogu tasuta allalaadimiseks. Ka see tundub töö autorile napp valik, sest muusikaalase lingikogu saaks teha tunduvalt täiuslikuma.

Et Internet on tänapäeval peamiseks infootsikohaks, on selgunud mitmetes uuringutes, nii ka käesolevas. Seetõttu leiab töö autor, et raamatukogud peaksid endid seal märksa enam nähtavaks tegema. Ajanappus või oskuste puudus ei tohiks enam olla argument. Raamatukoguhoidja peab teadma ja tundma uusi tehnilisi võimalusi infolevis, et neid infovahendajana ära kasutada infovajajate abistamiseks. Rahvaraamatukogu peaks siduma ressursid Internetis ja teavikud oma kogus, et pakkuda tasemel informatsiooni, seda ka muusika vallas.

3.4. Raamatukogu kui muusikainformatsiooni vahendaja

Rahvaraamatukogud on alati pakkunud infoteenuseid ja mõned ka eriteenuseid, nt ettevõtlusinfot, koduloomaterjali, muusikat jm. Raamatukogus peab olema kõigi vanusegruppide infovajadusi rahuldavaid teavikuid. Kogud ja pakutavad teenused peavad kõrvuti traditsiooniliste teavikutega hõlmama kõiki meedialiike ja tänapäevase infotehnoloogia rakendusi.

15-20 aastane noor raamatukogu muusikainformatsiooni otsimise eesmärgil eriti ei külasta. Uurimuses osalenud 238st vastajast 172 ei tee seda mitte kunagi ning 35 käib raamatukogus muusikainfot otsimas kord aastas. Kõige enam, miks raamatukogust muusikainformatsiooni ei

otsita, toodi põhjuseks, et seal on liiga väike valik. Soovitati valikut suurendada, muretseda juurde kvaliteetsemat ja kaasaegsemat muusikakirjandust. Ka soovitati tellida rohkem muusikaajakirju.

Tagasisidena küsitatud raamatukoguhoidjad olid selle väitega täiesti nõus, napib nii muusikakirjandust kui ka –ajakirju. Lääne-Virumaa kaheksas rahvaraamatukogus käib ajakiri *Teater. Muusika. Kino*. Nendest raamatukogudest, kus osales valdav enamus noori, käib see ainult Lääne-Virumaa Keskraamatukogus. Ajakiri *Muusika* on tellitud aga käesoleval aastal Lääne-Virumaa rahvaraamatukogudest vaid kolmes ning töös huvi pakkunud raamatukogudest taas ainult Lääne-Virumaa Keskraamatukogus. Haljala ja Rakvere Gümnaasiumi ning Rakvere Reaalgümnaasiumi kooliraamatukogudes on õpilastel samuti võimalus ajakirja *Muusika* lugeda. 2007. aastal oli ajakiri tellitud ka Haljala raamatukokku. Raamatukogu juhataja nentis, et see oli aasta, kui riigilt sai ajakirjade tellimiseks lisaraha ning siis ajakiri ka telliti. Küll aga tunnistas juhataja kurvalt, et ajakirja ei puutunud mitte üks inimene ning kulutatud rahast oli kahju. Ka kõik teised küsitatud raamatukoguhoidjad ütlesid kui ühest suust, et huvi muusikajakirjade vastu on väga väikene ning ajakiri *Muusika* praktiliselt kasutust ei leia. Vaid paaril korral on Rakvere Gümnaasiumis raamatukoguhoidjad õpilastele referaadi tegemiseks ajakirja *Muusika* suutnud „sokutada”.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu muusikatoas on lisaks eelpool nimetatud eestikeelsetele ajakirjadele võimalik lugeda ka kolme võõrkeelset ajakirja – inglisekeelset popmuusikat kajastav *Q : The Essential Music Guide*, inglisekeelset erinevaid muusikastiile ja artiste kajastav *Mojo* ning eelkõige muusikaraamatukogudele mõeldud kolmekeelset (tekst inglise, saksa ja prantsuse keeles) *Fontes artis musicae : journal of the International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres*. Muusikatoa töötaja leiab samuti, et ajakirjade kasutamine on noorte hulgas väike. Siit tekkis autoril küsimus, kui noored ei loe isegi olemasolevaid ajakirju, miks nad siis väikest valikut ette heidavad. Raamatukoguhoidjad arvasid, et need noored, kes raamatukogus käivad, on tegelikult olemasolevaga tavaliselt ka rahul. Nurisevad ikka need, kes ise pole tegelikult raamatukogus oleva ja toimuvaga kursis. Muusikatoa töötaja nentis, et muusikainformatsiooni käivad otsimas ühed ja samad inimesed, kellel on tekkinud harjumus ning kes teavad, et tegelikult raamatukogus siiski neile vajalikku leidub.

Nii nagu muusikaajakirjade puhul, väitsid raamatukoguhoidjad, et tegelikult ei laenutata eriti ka muusikakirjandust. Kooliraamatukogudes on rõhk eelkõige õppekirjandusel, kuid isegi seda vähest, mida on muusikavaldkonnast suudetud tellida, noored ei laenuta. Haljala Gümnaasiumis on muusikakirjandus ja plaadid üldse raamatukogust nende vähese kasutuse tõttu viidud ära muusikaklassi, kus neid kasutab ja õpilastele soovitab muusikaõpetaja. Ka Rakvere Reaalgümnaasiumis on mindud sama teed. Rakvere Gümnaasiumi raamatukoguhoidjad arvasid küll, et muusikakirjandust napib, kuid samas ei ole olemasoleva koguga jänni jäänud. Lihtsalt vajadus on olnud nii väike. Vinni-Pajusti Raamatukogu töötaja tunnistas väga enesekriitiliselt muusikakirjanduse osakaalu pea olematuks. Nende raamatukogu paneb Lääne-Virumaa Rakenduskõrgkooli lähedusest tingituna komplekteerimisel rõhku psühholoogia-, haridus- ja sotsiaalteemalistele raamatutele. Haljala Raamatukogu juhataja on jõudumööda tellinud ka uuemat muusikakirjandust, eelkõige muusikute biograafiaid, mis on viimasel ajal eesti keeles ilmunud. Kuid isegi need ei leia kasutust. Ta leiab, et noored ei viitsi riulist otsida ning ta on hakanud raamatuid, lisaks väljapanekule riulis, ka laudadele välja panema. Ja siis pidavat avastama nii mõnigi noor, et seda raamatut tahaks küll lugeda ja ei uskunudki, et selline võib raamatukogus olemas olla. Märksa parem on olukord aga Lääne-Virumaa Keskraamatukogus, kus on olemas erialakirjanduse osakonnas muusikatuba ja muusikakirjanduse puuduse üle tegelikult noored kurta ei tohiks. Ka muusikatoa töötaja ütleb, et kirjandust on piisavalt ja tema ei tea, et keegi poleks küsitavat saanud. Pigem on ikka nii, et küsijaid võiks tunduvalt rohkem olla. 2008. aastal oli raamatukogus 2317 nimetust muusikaalaseid raamatuid ja noote, eksemplare kokku 2996. Kõige olulisemaks hindab raamatukoguhoidja Lääne-Virumaa Keskraamatukogu noodimaterjali, kuna maakonnas puudub selline kauplus, kust noote osta saaks. Eesmärgiks lisaks meelelahutuslikule ajaveetmise funktsioonile ongi aidata õppurit, taidlejat ja profimuusikut kogu maakonnas. Ka õpetajatega tehakse aktiivselt koostööd. Mõned annavad raamatukoguhoidjale oma kohustusliku kirjanduse nimekirja ja võimalusel siis seda kirjandust ka tellitakse, et õpilastel oleks olemas materjal, mille abil kasvõi näiteks referaate teha.

CD-sid, DVD-sid raamatukogudes samuti eriti pole, va Lääne-Virumaa Keskraamatukogu, kus on kogu päris suur, 2008. aastalõpu seisuga 2892 auvist. Rakvere Reaalgümnaasiumi raamatukogu juhataja ütles, et plaate neil tegelikult on, aga mitte selliseid, mis noori huvitaksid ja nad laenutada sooviksid. Pigem on need plaadid ikka sellised, mida muusikaõpetaja tunnis tahab kasutada.

Autor tundis huvi, kas 2008. aasta seadusemuudatusega seoses, et nüüd võib heliplaate ka koju laenutada, on nende tellimisele hakatud suuremat rõhku panema. Kahjuks aga tunnistasid küsitletud, et kui nad enne veel midagi tellisid, siis praegusel rahaliselt raskel ajal ei tee nad seda enam pea üldse. Haljala Raamatukogus puudusid CD-d ja DVD-d täiesti, neid ei ole kunagi olnud võimalik tellida, sest raha napib kirjandusele. Lääne-Virumaa Keskraamatukogus jätkub auviste tellimine endiselt ning tehti ka järelkomplekteerimine, kuid laenutamiste arvu suurt tõusu raamatukoguhoidja ei täheldanud. Ka kohapeal noored plaate eriti ei kuula, multimeediarvutit kasutatakse Internetist muusika kuulamiseks ja peamiselt videote vaatamiseks.

Muusikakirjanduse ja CD-de, DVD-de komplekteerimine on tegelikult raske, tunnistab Lääne-Virumaa Keskraamatukogu töötaja. Võimalikult palju üritatakse tellida eesti muusikat, aga muidu teeb raamatukoguhoidja valiku oma sisetundest, et pisut siit ja pisut sealt. Kui oleks kindel suunitlus, et pakutakse näiteks ainult klassikalist muusikat, siis oleks tunduvamalt lihtsam. Kuna rahvaraamatukogu peab pakkuma kõigile midagi, siis paratamatult mingi otsus tellimise osas on vaja langetada. Eriti alternatiivse ja popmuusika osas.

Vinni-Pajusti Raamatukogu ja Rakvere Reaalgümnaasiumi raamatukoguhoidjad on andnud noortele vaadata tellimislehti, et nad annaksid teada, mis neile sealt huvi pakub. Kuid huvipuuduse tõttu ei ole hakatud ka midagi igaks-juhuks tellima, et ehk läheb vaja. Rahaliselt pole see lihtsalt võimalik.

Et raamatukogus oleks liiga akadeemiline õhkkond, mida töid välja 50 uurimuses osalenud noort, raamatukoguhoidjad ei kinnita. Eriti kooliraamatukoguhoidjad sellega nõus ei olnud ning töö autor sai selles ka ise veenduda, et neil on õigus. Noored tundsid end raamatukogus väga vabalt. Mõne lärmakama seltskonna puhul pidi töötaja küll neid vaiksemalt suhtlemisele manitsema, kuid see ei anna tunnistust veel rangest akadeemilisest õhkonast. Täiesti eri meelt oli aga Lääne-Virumaa Keskraamatukogu muusikatoa töötaja, kes arvas, et akadeemilist õhkkonda raamatukogust just otsitaksegi. Need lugejad, nende hulgas ka noored, kes raamatukokku tulevad, teevad seda eelkõige akadeemilistel eesmärkidel. Neil on vaja teha õppetööd, uurimusi ning selleks vajatakse vaikust ja rahu, et oleks võimalik süveneda. Raamatukogu muusikatoas on olemas ka diivan, kus saaks oleskleda ja end mõnusalt tunda, kuid

seda ei kasutata. Kui juba tullakse raamatukokku, siis tehakse endale vajalikku tööd ja pidevalt on vaja ka midagi kirja panna ning eelistatud on ikkagi kohad laudade ääres.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu on ka nendest raamatukogudest, mida autor tagasiside eesmärgil külastas, ainuke, kus on võimalik muusikat kuulata. Mitte üheski teises ei ole olemas vastavat tehnikat. Muusikanurkade ja muusika kuulamiseks vajamineva tehnika puudust heitsid noored ka raamatukogudele ette. Kõik küsitletud raamatukoguhoidjad tunnistasid, et noortel on õigus ning kasvõi üks arvuti, millega võimalik muusikat kuulata, võiks olemas olla. Rakvere Gümnaasiumi raamatukogus on isegi muusikanurgaks eraldi tuba valmis, kuid tehnikat, mida sinna panna, pole võimalik praegu materiaalsete võimaluste puudumisel soetada. Nad said endale küll televiisori, neil olemas filme DVD-del, aga pole DVD-mängijat. Pole ka arvutit lugejale ning kõrvaklappe, millega muusikat oleks võimalik kuulata. Üheski kooliraamatukogus ei olnud olemas lugejaarvutit, kuid seda kompenseerivad muidugi arvutiklassid, kus õpilased arvuteid kasutada saavad.

Noored nurisesid ka selle üle, et raamatukoguhoidjad on muusikaalaselt ebapädevad. Nad leidsid, et raamatukoguhoidjad peaksid end muusikaalaselt rohkem täiendama ning soovitati kurssi viia just kaasaegse muusikaga. Ka selle etteheitega olid raamatukoguhoidjad päri, erandina aga mitte Lääne-Virumaa Keskraamatukogu muusikatoa töötaja. Need raamatukoguhoidjad, kellel on endal teismeeas lapsed, ütlesid, et midagi nad tänu lastele siiski teavad, aga üldiselt ei ole nad uuema muusikaga kursis küll. Lääne-Virumaa Keskraamatukogu muusikatoa töötaja, kellel ka muusikaalane haridus, leidis, et ega kõige uuega, mis muusikamaastikul toimub, ei jõuagi end kurssi viia. Ta mäletab, et üks kord on talle ette heidetud, et ta ei teadnud mingit eelmise nädala edetabeli esimest kohta, kuid seda ei saa kuidagi pidada üldiseks ebapädevuseks. Samas nendib teine raamatukoguhoidja, et muusika on ju nii lai mõiste ja erinevaid stiile, ajastuid palju, kuid klassikalise muusika või 80ndate popmuusika tundmises suudaks ta küll mõnda noort üllatada. Seda enam, et paari aastakümne tagused lood taas populaarsed on.

Haljala Gümnaasiumi kooliraamatukoguhoidja aga leidis, et raamatukogutöötajaid koolitatakse kirjanduskeskseteks juba alates eriala omandamisest. Ka meenutas ta, et muusikast ja muusikakirjandusest ei ole toimunud tema mäletamist mööda mitte ühtegi erialapäeva või

-seminari. Kõik on ikka kas eesti kirjanduse, lastekirjanduse või tõlkekirjanduse teemadel. Aga tegelikult selline muusika osas hariv ettekannetepäev kuluks ära.

Infoteenuste puhul on väga oluline, kuivõrd hea on lugeja väljendusoskus, kui arusaadavalt ja täpselt oskab ta formuleerida oma infovajadust, sõnastada päringut. See, et probleemiks võiks olla teineteisest arusaamine või põlvkondade erinevused, raamatukoguhoidjad ei arvanud. Pole vahet, kas lugeja on noor või vana. Sellised juhtumid, kui tulla küsima roosat raamatut, mida sõber on lugenud, ei ole üldse haruldased ja on levinud mõlema generatsiooni seas. Siis peab lugejaga suhtlema, hakkama uurima, millisel teemal raamat võis olla, millal ilmunud. Ja tavaliselt ka lahendus leitakse.

Keskraamatukogu muusikatoa töötaja tunnistab, kui temal on vaba päev, siis teised töötajad, kes teda asendavad, võivad mõnede päringutele vastamisega jänni jääda küll. Kõige enam just seetõttu, et ei tunta nooti. On olnud juhuseid, kui lugeja helistab ja palub vaadata, mis helistikus on mingi talle vajalik lugu ja siis saab noodi mittetundmine probleemiks. Õnneks ei juhtu seda just eriti sageli.

Milles siis on ikkagi asi? Kas selles, et pole teavikuid, mida laenutada või selles, et pole lugejaid, kellele neid laenutada? Raamatukoguhoidjad ju tunnistasid, et muusikakirjandusega ei ole raamatukogudes just kõige paremad lood. Täpselt nii nagu noored väitsid. Samas leidsid raamatukoguhoidjad, et noored ei käi üldse raamatukogus ja muusikateavikuid tellida pole mõtet. Kui tugineda 2005. aastal läbiviidud Eesti Muusikakogude Ühenduse küsitluse „Muusikateenindus Eesti rahvaraamatukogudes AD 2005“ lõppjäreldeusele, siis on ka käesoleva töö autor nõus, et seal raamatukogus, kus on tingimused loodud, on ka lugejate nõudlus olemas. Raamatukogudes, kus raha vastavate teenuste arendamiseks ei ole regulaarselt eraldatud, on ka lugejanõudlus väiksem.

Töö autor leiab, et raamatukogud võiksid oma muusikateavikuid noortele rohkem tutvustada. Uurimuses küll selgus, et teavikuid, mida tutvustada tegelikult polegi, kuid siiski... Tehes suuremat koostööd koolidega, korraldades temaatilisi raamatukogutunde või –õhtuid, võib raamatukoguhoidja ühel hetkel avastada, et ka muusikateavikute osakaal raamatukogus võiks olla suurem. Ei ole ju keeruline korraldada näiteks džässitund, pakkudes tutvumiseks samal ajal džässmuusikute elulooraamatuid ja plaate. Üritusse võiks olla sisse toodud ka viktoriiniilaadne

küsimustik, kuhu vastuseid otsida saaks Internetist muusikalehekülgedelt. Ka raamatukogude andmebaasidest info otsimine oleks siis lõbusam ja õpetlikum. Kui raamatukoguhoidjad rõhutavad järjest enam, et raamatukogu ei ole pelgalt raamatute hoidla, vaid infokeskus ja kultuurikoda, siis selles suunas peaks ka tegutsema. Raamatukogu peaks pakkuma kõigile mitmekülgseid võimalusi – võimalust lugeda ja kirjutada, kasutada Interneti, osaleda üritustel, kuulata muusikat ning lihtsalt suhelda.

3.5. Küsitluste ja intervjuude tulemuste kokkuvõte, järeldused ja ettepanekud

Küsitluste ja intervjuude kokkuvõttena võib autor väita, et Internet on muusikainfo otsingul esmane infoallikas. Noored otsivad muusikainfot eelkõige vaba aja veetmiseks ja meelelahutuseks, kuid on ka neid, kes vajavad muusikateavet õpingutega seoses. Muusikainfo otsimisel on tähtis osa sõpradel ja omavahelisel suhtlemisel. Eelkõige otsitakse infot lauljate ja ansamblite kohta ning laetakse alla ja kuulatakse muusikat.

Raamatukogu roll muusikainformatsiooni otsimisel on väga väike. Kuigi töö autor külastas vaid kuut Lääne-Virumaa rahva- ja kooliraamatukogu, julgeb ta tänu Internetis leiduvatele raamatukoguanimebaasidele, ankeetküsitlustele ja intervjuudele raamatukoguhoidjatega öelda, et raamatukogudes on väike muusikateavikute valik ning puudub ka tehnika muusika kuulamiseks. Peamine mure, mis raamatukogusid kimbutab on vähesed rahalised ressursid. See mõjutab nii kogude komplekteerimist kui ka vajaliku tehnika hankimist.

Raamatukogud ei ole ka eriti aktiivsed tutvustama oma raamatukogu ja selles leiduvaid muusikateavikuid. Väga vähestel raamatukogudel on olemas Internetis oma kodulehekülge vaatamata sellele, et nii noored kui ka raamatukogutöötajad ise pidasid Interneti esmaseks infoallikaks.

Töö autor leiab, et muusikateeninduse osas on meie raamatukogudel väga palju ära teha. Selles osas võiksime eeskujuna võtta põhjamaade raamatukogudest, kus muusika kuulub raamatukokku palju iseenesestmõistetavamalt. Väga heaks näiteks võiks tuua kaasaegse Helsingi muusikaraamatukogu *Kirjasto 10*, mis on avar ja moodne ning sisustatud kaasaegsete tehniliste

vahenditega. Raamatukogus on lisaks laialdasele muusikavalikule ja raamatutele, ajakirjadele, ajalehtedele ka helisalvestusruumid. Seal võib laulda, kasutada olemasolevaid muusikariistu või võtta kaasa omad, vaadata näitusi, kuulata kontserte. Lava on avatud kõigile esineda tahtjatele. Interneti koduleheküljelt, <http://www.lib.hel.fi/kirjasto10>, leiab huvitavat lugemist igale eale. Sealt võib leida näiteks lingi *Artist vastab*, kus on olemas intervjuu laulja või heliloojaga ning sealsamas ka lingikogu selle artisti veebis leiduvatele materjalidele. See on ju väga hea võimalus raamatukogu kaudu tutvustada oma maa muusikuid. Ka Rootsis asuva Gävle kontserdihoone muusikaraamatukogus on ühendatud muusikategemise ja –nautimise võimalus ning raamatukogu oma traditsiooniliste ja elektrooniliste teavikutega.

Reeglina on jagatud raamatukogud kaheks osakonnaks - täiskasvanute ja lasteosakonnaks. Noored jäävad ebamääraselt sinna kahe vahele. Stockholmi raamatukogu Punkt Medis on noorteraamatukogu, mis on linnaraamatukogu üks haru. Teenused on adresseeritud peamiselt 13-19 aastastele. Oma eesmärgiks peab raamatukogu noorte meelitamist seeläbi raamatute ja lugemise juurde. Lisaks lugemisvarale on seal palju plaate ning muusika kuulamise võimalusi. Raamatukogu peaks olema keskus, kuhu on noorel inimesel võimalik tulla ning pidada arutelusid eakaaslastega, korraldada muusikaüritusi jpm. Loomulikult aga eeldab selline noortekeskus eraldi ruume, sest raamatukogu peab suutma pakkuda ka akadeemiliseks tööks vajaminevat vaikust ja rahu.

Ka Eesti suuremates raamatukogudes on hästitoimivaid muusikaosakondi. Näiteks Tallinna Keskraamatukogu muusikaosakond, kus on väga aktiivne tegevus – toimuvad muusikalised raamatukogutunnid, korraldatakse kontserte, loomingukonkursse ja teisi muusikaüritusi. Raamatukogu kodulehelt leiab lisaks teenuste ja uute raamatute tutvustusele lingi ka muusikaosakonna veebipäevikule, kus jagatakse nii kontserdielamusi kui tulevaste kontserdite tutvustusi, samuti oma raamatukoguga seotud muusikaürituste infot. Kahjuks ei ole selliseid näiteid aga palju tuua.

Mida vajavad meie noored? Tundub, et praegune raamatukogu jääb noorele igavaks. See on koht, kuhu tullakse siis, kui kuidagi teisiti koolitöös hakkama ei saa. Töö autor leiab, et raamatukogu peaks analüüsima oma suhteid huvigruppidega ning hindama oma tegevuse mõjusust ja väärtust erinevate lugejate jaoks. Iga raamatukogu peaks uurima sihtgruppide rahulolu, et oleks võimalik teada, mida inimesed vajavad ja raamatukogult ootavad. Et lugejat

mitte tüüdata väga pikkade ankeetküsitlustega, võiks järgida Soome eeskujuga ja teha näiteks postkaardikampaania. 1996. aastal saatsid Soome avalikud muusikaraamatukogud oma lugejatele laiali umbes 3000 postkaarti lihtsa küsimusega – mis on muusikaraamatukogu mõte? Kuigi tagasiside ei olnud väga suur, leidsid korraldajad, et see oli neile huvipakkuv. Ja seda just noorte vastajate osas. Kui enamik inimesi olid muusikaraamatukogudega rahul, siis nooremad liikmed soovisid, et rohkem oleks kajastatud ka uuema muusika valdkonnad, välja olid toodud nii *räpp*, *techno* kui ka *heavyrock* CD-d.

KOKKUVÕTE

Informatsiooni otsimine on inimese igapäevane tegevus. Kaasaegses infoühiskonnas on see lausa vältimatu. Infot vajatakse kodanikuks olemisega ja oma argieluga seoses, kuid olulised on ka õppimine ja töö ning vaba aja veetmine ja harrastused. Arvutitehnoloogia ja Interneti kiire areng tõstatavad meie ette küsimused, kuidas võimalikult kiiresti ja tõhusalt leida vajaminev informatsioon. Infovajaduse ja -kasutuse uuringuid on tehtud alates möödunud sajandi algusest väga palju. Kui esialgselt uuriti põhiliselt, kuidas ja mida inimesed otsivad, siis viimastel aastatel tunnevad uuringud huvi ka selle vastu, millistel põhjustel inimesed infot vajavad.

Muusika mõiste esineb erineva tähendusega erinevas uuringus. Käesolevas töös ei ole muusikainfo mõiste kitsalt piiritletud, selle all on silmas peetud kõike muusikaga seonduvat - biograafilist informatsiooni heliloojate, lauljate ja tekstiautorite kohta, muusikateoste tekste ja noote, muusikažanrite-, stiilide ja -laadide tutvustamist, ajalugu ning arengusuundi, aga ka muusikaalaseid artikleid ning infot muusikaürituste kohta.

Uurimuse tulemusel selgus, et noored vajavad ja otsivad muusikateavet. Interneti osakaal muusikainformatsiooni otsimisel on kõige suurem. Muusikainfot otsivad noored eelkõige vaba aja veetmise ja harrastusega seoses. Kuid on ka neid, kes vajavad muusikateavet õpinguteks ja enesetäiendamiseks. Enamasti laetakse alla ning kuulatakse muusikat. Loetakse ka uudiseid ja külastatakse muusikafoorumeid. Internetis leiduv informatsioon on ammendamatu ning selles orienteerumine on järjest keerulisem. Muusikainfo otsimisel abi saamiseks pöörduvad noored eelkõige oma sõprade poole, mis kinnitab Jin Ha Lee ja J. Stephen Downie 2004. aastal tehtud uuringut ning näitab, et muusikainfo otsingul on tähtis sotsiaalne ja kollektiivne külg.

Raamatukogu muusikainfo vahendajana ei ole noorte seas populaarne. Selles osas peaksid raamatukogud endist rohkem teavitama. Õpilaste seas oleks vaja teha selgitustööd, et raamatukogu pole enam pelgalt raamatuhooldla, vaid infokeskus, kust võib informatsiooni saada

pea kõige kohta. Alustada võiks sellest, et igal raamatukogul oleks oma kodulehekülg, kust leiaks lugeja endale kasvõi kõige olulisemagi info – millal raamatukogu on avatud. Aja jooksul võiks leheküljed muutuda täiuslikumaks, sisaldades endas uue kirjanduse tutvustusi ning temaatilisi lingikogusid. Kodulehel võiksid raamatukoguhoidjad avaldada oma lugemiselamusi, mis võivad olla nii raamatusoovitused kui –hoiatused. Raamatute arutelu elavdamiseks võiks kasutada ka blogi, kuhu viiks link kodulehelt ning mille läbi oleks võimalus tekkida nõ virtuaalsel kirjandusklubil, millest saaksid osa võtta ka need, kellel raamatukogu külastamine raskendatud.

Uurimuses osalenud noored heitsid ette, et raamatukogus on liiga väike muusikateavikute valik, puudub tehnika muusika kuulamiseks ja raamatukoguhoidjad ise on muusikavõõrad. Seda kinnitasid ka raamatukoguhoidjad. Praeguses raskes majanduslikus situatsioonis on raamatukogudel raske tellida lugejale kõike vajaminevat. Samas ei ole ka varasematel aastatel muusikateavikutele tähelepanu pööratud. Kuigi raamatukoguhoidjad leidsid, et noored muusikainformatsiooni otsimiseks raamatukogu ei külasta, leiab töö autor, et need raamatukogud, kus pole loodud võimalusi muusika kuulamiseks, kus puuduvad muusikateavikud, ei saa kuidagi olla ka muusikainformatsiooni vahendajaks.

Seoses Interneti pideva arenguga tekib inimestel järjest uusi vajadusi ning infootsing on aina keerulisem. Inimeste infovajaduste ja otsikäitumiste uuringud ei ole end ammendamata kuna infoühiskond areneb järjest kiiremas tempos. Hinnates raamatukogu- ja infoteenuste kvaliteeti, on oluline välja selgitada teenuste sobivus kliendi vaatenurgast, ainult tema võib otsustada, kui väärtuslik on pakutav teenus. Et mõista noori ja noortekultuuri, peab olema kursis nende soovide ja arvamustega. Selleks annavad võimaluse uuringud noortele meelepärastest teemadest, mille hulgas on vaieldamatult väga olulisel kohal muusika.

KASUTATUD KIRJANDUS

Allaste, A. 1998. *Reivikultuur Eestis*. Tallinn: Tallinna Ülikool. [Diplomitöö].

<http://sinine.ehi.ee/ehi/oppetool/lopetajad/allaste/>, (06. aprill 2009).

Autoriõiguse seaduse muutmise seadus. 2008. - Riigi Teataja 18, 123.

<https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=12956406>, (11. mai 2009).

Bainbridge, D. & Cunningham, S. J. & Downie J. S. 2003. *How People Describe Their Music Information Needs: A Grounded Theory Analysis Of Music Queries*.

<http://ismir2003.ismir.net/papers/Bainbridge.pdf>, (06. aprill 2009).

Carlisle, J. 2007. *Digital Music and Generation Y: discourse analysis of the online music information behaviour talk of five young Australians*. - Information Research, 12(4) paper colis25. <http://informationr.net/ir/12-4/colis/colis25.html>, (06. aprill 2009).

Case, D. O. 2002. *Looking for information: a survey of research on information seeking, needs, and behavior*. San Diego (Calif) [etc]: Academic Press.

Gents, T. 2003. *Klassika noorte seas – kadumas või avastamata?* - Muusika, nr 7-8, lk 21-23.

Häkli, E. 2006. *Humanitaarraamatukogud infoühiskonnas*. – Raamatukogu, nr 4, lk 16-20.

Intervjuud Lääne-Virumaa Keskraamatukogu, Haljala Raamatukogu, Vinni-Pajusti Raamatukogu ning Haljala Gümnaasiumi, Rakvere Gümnaasiumi, Rakvere Realgümnaasiumi kooliraamatukogude töötajatega. 2009. - Üleskirjutus töö autori valduses.

Joons, S. 2008. *Muusikasotsioloogia*. Viljandi: TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia. [Õppematerjal].
http://kultuur.edu.ee/muusika_opmat/Oppematerjalid/Muus.%20sotsioloogia%20S.%20Joons/muus.sots.%20sissejuhatus%20S.%20Joons.doc, (06. aprill 2009).

Juurdepääs muusikale. 2003. PULMANi juhendmaterjalid.
http://www.nlib.ee/html/rkogud/pulman/1_osa/musikter.html , (06. aprill 2009).

Kalmus, V. 2008. *Riski altid tiigrikutsud: Eesti lapsed kui (uue) meedia kasutajad*. – Rmt: Uued ajad – uued lapsed. Tallinna Ülikooli Kirjastus, lk 35-62.

Kikas, K. 1997. *Eesti spetsialistide infovajadused ja teadusraamatukogude koostis (1967-1996)*. Tallinn. [Magistritöö]. – Rmt: Verba volant, scripta manent. Tallinna Tehnikaülikooli Kirjastus 2008, lk 117-137.

Kultuuritarbimise uuring 2003. Saar Poll.
http://www.saarpoll.ee/kultuur2003/kultuuritarbimise_uuring_aruanne2003.doc, (06. aprill 2009).

Kultuuritarbimise uuringu aruanne. 2006. Saar Poll.
http://www.kul.ee/avalik/esitlused/kultuuritarbimine/kultuuritarbimise_uuring_2006_aruanne.doc, (06. aprill 2009).

Laas, A. & Lamesoo, K. 2004. *Noorte informeeritus ja infokanalid: uuringu aruanne*.
<http://www.entk.ee/failid/ntinfuur.doc>, (06. aprill 2009).

Layder, D. 1997. *Modern social theory: key debates and new directions*. London ja Bristol: UCL Press.

Lee, H. J. & Downie, J. S. 2004. *Survey of Music Information Needs, Uses, and Seeking Behaviours: Preliminary Findings*. <http://ismir2004.ismir.net/proceedings/p081-page-441-paper232.pdf>, (06. aprill 2009).

Lippincott, A. 2001. *Issues in content-based music information retrieval.* - Journal of Information Science, 28 (2) 2002, lk 137-142.

<http://jis.sagepub.com/cgi/content/abstract/28/2/137>, (06. aprill 2009).

Muusikateenindus Eesti rahvaraamatukogudes AD 2005. Eesti Muusikakogude Ühendus.

<http://www.utlib.ee/fonoteek/EMKY/>, (06. aprill 2009).

Noored infot otsimas. 2006. Saar Poll.

<http://www.tallinn.ee/est/g3494s28467>, (06. aprill 2009).

Ots, E. 2007. *Muusikaharidus üldhariduskoolis.* [Ettekanne].

http://www.emc.ee/upl/dokumendid/elin_ots_ettekanne_23_05_07.pdf, (06. aprill 2009).

Parksepp, M. 2007. *Interneti kasutamine muusikainformatsiooni allikana*

raamatukogutöötajate näitel. Viljandi: TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia. [Seminaritöö].

Parksepp, M. 2008. *Muusikainformatsiooni vajadused ja allikad Lääne-Virumaa*

gümnaasiumide 9.-12. klasside õpilaste näitel. Viljandi: TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia.

[Seminaritöö].

Pehk, A. 1996. *Muusade kunst aitab elada.* Tallinn: Tallinna Pedagoogikaülikool.

Pihu, E. 2000. *Infovajaduse uuringust.* – Raamatukogu, nr 5, lk 6-9.

Pruulmann-Vengerfeldt, P. 2005. *Mida tehakse Internetis?* http://www.ria.ee/lib/am-2001-2005/15892_39.HTM, (09. märts 2009).

Raamatukogusõnastik. 2007. URL: <http://pang.nlib.ee/termin/>, (06. aprill 2009).

Rass, S. 1996. *Muusika kasutamine psühhoteraapias.* – Rmt: Muusika loob võimaluse. Tallinn: Tallinna Pedagoogikaülikool, lk 55-58.

Rommel, I. 2007. *Muusikahariduse foorum*.

<http://muusika.kul.ee/arhiiv/200707/lugu8.pdf>

Rüütel, E. 2003. *Muusikamaagiast muusikateraapiani*. - Mäetagused, nr 22, lk 63 – 79.

<http://www.folklore.ee/tagused/nr22/eharyytel.pdf>, (06. aprill 2009).

Salundi, P. 2008. *Gümnaasiumi- ja keskkooliõpilaste infovajadused ja kasutatavad infoallikad Pärnu linna ja maakonna näitel*. Viljandi: TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia. [Lõputöö].

Shenton, A. K & Dixon, P. 2003. *Models of young people's information seeking*. – Journal of Librarianship and Information Science, No 35, pp 5 – 22.

Tamme, A. 2003. *Raamatukogu direktor arvab*. <http://www.tartu.ee/?>

[lang_id=1&menu_id=6&page_id=1416](http://www.tartu.ee/?lang_id=1&menu_id=6&page_id=1416) , (06. aprill 2009).

Tibar, A. 2001. *Tööstusspetsialistide infovajadused ja infootsikäitumine = Information needs and information-seeking behaviour of specialists in industry*. Tallinn: Tallinna Tehnikaülikooli Kirjastus.

Toots, A. & Plakk, M. & Idnurm, T. 2004. *Infotehnoloogia Eesti koolides: trendid ja*

väljakutsed: uuringu „Tiiger luubis” (2000 – 2004) lõppraport. <http://www.hm.ee/index.php?popup=download&id=3879>, (06. aprill 2009).

Uverskaja, E. & Papp, Ü. 2005. *Kodanikuteabe pakkumise põhimõtted jätkusuutlikus*

teadmisteühiskonnas // Informatsioon. Kommunikatsioon. Ühiskond. Tallinn: Tallinna Ülikooli Toimetised lk 208-215.

Vengerfeldt, P. & Runnel, P. 2004. *Uus meedia Eestis*. – Rmt: Meediasüsteem ja

meediakasutus Eestis 1965-2004. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, lk 252-254; 374-381.

Viigipuu, K. 2007. *Auvis võrdsena võrdsete seas*. Raamatukogu, nr 2, lk 35–37.

Virkus, S. 2003. *Infokirjaoskus ja infokäitumine infouuringute kontekstis: I.*
<http://www.tlu.ee/~i-foorum/ifoorum7/Artiklid/sirje.htm>, (06. aprill 2009).

Värva, T. 2008. *Interneti muusikainformatsiooni allikate kasutamine Eesti muusikakogude töötajate hulgas.* Viljandi: TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia. [Lõputöö].

Wilson, T. D. 1994. *Information needs and uses: fifty years of progress?*
<http://informationr.net/tdw/publ/papers/1994FiftyYears.html>, (06. aprill 2009).

Wilson, T. D. 1999. *Models in Information Behaviour Research.* - The Journal of Documentation, No 3, pp 249-270.

Ülevaade Eesti koolinoorte meediakasutusest. 2006. MEDIAPPRO Eesti.
<http://www.mediapro.org/publications/syntheses%2015p./Estonie%20synth%8Fse.doc>, (06. aprill 2009).

LISAD

Lisa 1 Raamatukogutöötajatele saadetud ankeet

Muusikainformatsioon.

Tere! Olen Maiga Parksepp, õpin TÜ Viljandi Kultuuriakadeemias III kursusel raamatukogundust ja infoteadust. Teen sel aastal uurimustööd ja mind huvitab, kas ja kuidas kasutavad muusikaalast informatsiooni raamatukogutöötajad ning milline osa on Internetil muusikainformatsiooni allikana. Vastused on anonüümsed, eraldi neid ei kasutata, hinnata ega levitata.

- *1. Sugu mees naine
- *2. Vanus täisaastad
- *3. Haridus
- *4. Kas töötate raamatukogus? jah ei
- 5. Millises raamatukogus töötate?
- 6. Kas kasutate infootsinguks Interneti? jah ei
- 7. Kuidas hindate oma oskusi Internetist infootsingul?
- 8. Mis keeles informatsiooni Internetist otsite?
 - a) eesti
 - b) vene
 - c) inglise
 - d) saksa
 - e) mõni muu keel
- 9. Kas olete saanud Interneti-alast koolitust? jah ei jah, kuid oleks vaja lisakoolitust
- 10. Kas aitate kliente infootsingul Internetist? jah ei
- 11. Kas olete aidanud kliente muusikainformatsiooni otsingul Internetist? jah ei
- 12. Kas ise kasutate muusikainformatsiooni otsimiseks Interneti? jah ei
- 13. Kui sageli Internetist muusikaalast teavet otsite?
- 14. Kust otsite muusikaalast teavet kõige enam?
 - a) raamatukogu
 - b) Internet
 - c) muusikapoed
 - d) sõprade, tuttavate poolt
 - e) mõni muu koht
- 15. Muusikaalaselt huvitab kõige enam
 - a) muusikaajalugu
 - b) heliloojad
 - c) ansamblid, lauljad
 - d) laulusõnad
 - e) muusikaürituste info

- f) audiofailid, mp3, jne
g) mingi muu
16. Muusikastiilidest huvitab kõige enam
- klassikaline
 - rahvamuusika
 - popmuusika
 - rock
 - jazz
 - mingi muu
17. Kas Teie arvates on Internetis piisavalt muusikaalast informatsiooni?
18. Kas Teie arvates on Eesti veebis piisavalt muusikaalast informatsiooni?
19. Millist muusikaalast infot on Teie arvates Eesti veebis liiga vähe?
- muusikaajalugu
 - muusikute elulood
 - teave muusikainstrumentide kohta
 - info helisalvestiste kohta
 - mingi muu
20. Milliseid eestikeelseid muusikateemalisi veebilehti olete klientidele, tuttavatele soovitanud?
21. Kui te pole soovitanud, siis miks?
- pole neist midagi kuulnud
 - ei ole olnud vajadust
 - veebilehtede tase on kehv
 - info ei tundu usaldusväärne
 - mõni muu põhjus
22. Kui olete tuttav nende veebilehekülgedega, siis kuidas hindaksite neid viiepallilises süsteemis?
www.estmusic.com	1 2 3 4 5	Eesti Muusika Andmebaas
www.emic.ee	1 2 3 4 5	Eesti Muusika Infokeskus
www.allstarz.ee	1 2 3 4 5	kõik muusikast
www.koolielu.edu.ee/eesti_muusika	1 2 3 4 5	Eesti muusikaajalugu
www.dcc.ttu/Bands	1 2 3 4 5	Eesti ansamblite andmebaas
muusika.kul.ee	1 2 3 4 5	ajakiri "Muusika" internetiväljaanne
www.folk.ee	1 2 3 4 5	Eesti Pärimusmuusika Keskus
www.jazzkaar.ee	1 2 3 4 5	

Täna Teid vastuste eest!

Lisa 2 Raamatukogutöötajate ankeetküsitluste põhitabelid tulemustega

Tabel 1

Muusikateabe otsikohad

Kust otsite muusikaalast informatsiooni?	Vastajate arv
a) raamatukogud	59
b) Internet	73
c) muusikapoed	24
d) sõprade, tuttavate poolt	21

Tabel 2

Muusikateabe otsing Internetist

Kas kasutate muusikainformatsiooni otsimiseks Interneti?	Vastajate arv	Protsent
jah	81	74,3
ei	28	25,7
KOKKU:	109	100,0

Tabel 3

Abi lugejatelele muusikainfo otsingul

Kas olete aidanud kliente muusikainformatsiooni otsingul Internetist?	Vastajate arv	Protsent
jah	42	38,5
ei	67	61,5
KOKKU:	109	100,0

Tabel 4
Muusikateabe otsingu sagedus

Kui sageli Internetist muusikaalast teavet otsite?	Vastajate arv	Protsent
iga päev	9	8,3
üks kord nädalas	12	11,0
ei otsigi	22	20,2
paar korda kuus	24	22,0
üks kord kuus	42	38,5
KOKKU:	109	100,0

Tabel 5
Muusikaalase teabe eelistused

Muusikaalaselt huvitab kõige enam	Vastajate arv
a) muusikaajalugu	23
b) heliloojad	32
c) ansamblid, lauljad	64
d) laulusõnad	32
e) muusikaürituste info	49
f) audiofailid, mp3, jne	28

Tabel 6

Arvamus muusikaalase teabe kohta Eesti veebis

Millist muusikaalast infot on Eesti veebis liiga vähe?	Vastajate arv
a) muusikaajalugu	21
b) muusikute elulood	36
c) teave muusikainstrumentide kohta	34
d) info helisalvestiste kohta	26

Tabel 7

Lugejatele muusikateemaliste veebilehtede mittesoovitamise põhjused

Mis põhjusel pole muusikaalaseid veebilehti soovitanud?	Vastajate arv
a) pole neist midagi kuulnud	9
b) ei ole olnud vajadust	87
c) veebilehtede tase on kehv	5
d) info ei tundu usaldusväärne	4

Lisa 3 Lääne-Virumaa gümnaasiumide 9.-12. klasside õpilastele saadetud ankeet

Tere!

Olen Maiga Parksepp ja õpin TÜ Viljandi Kultuuriakadeemias neljandal kursusel raamatukogundust ja infoteadust. Teen sel aastal uurimustööd Lääne-Virumaa gümnaasiumide 9.-12. klassi õpilaste muusikainformatsiooni allikate otsiharjumustest ning vajan selle läbiviimiseks Sinu abi. Kõik vastused on anonüümsed ning neid eraldi ei kasutata, hinnata ega levitata.

- *1. Millises Lääne-Virumaa gümnaasiumis õpid?
2. Mitmendas klassis õpid? . 9 . 10 . 11 . 12
- *3. Vanus aasta täisaastates
- *4. Sugu . mees . naine
5. Kas õpid ka mõnes muusikakoolis? . jah . ei
6. Järjesta variandid, kust hangid kõige enam muusikainfot (1 - kõige vähem, 9 - kõige enam)
- a) ajalehed . 1 . 2 . 3 . 4 . 5 . 6 . 7 . 8 . 9
- b) ajakirjad . 1 . 2 . 3 . 4 . 5 . 6 . 7 . 8 . 9
- c) televisioon . 1 . 2 . 3 . 4 . 5 . 6 . 7 . 8 . 9
- d) raadio . 1 . 2 . 3 . 4 . 5 . 6 . 7 . 8 . 9
- e) plaadipood . 1 . 2 . 3 . 4 . 5 . 6 . 7 . 8 . 9
- f) sõbrad . 1 . 2 . 3 . 4 . 5 . 6 . 7 . 8 . 9
- g) ema/isa . 1 . 2 . 3 . 4 . 5 . 6 . 7 . 8 . 9
- h) raamatukogu . 1 . 2 . 3 . 4 . 5 . 6 . 7 . 8 . 9
- i) Internet . 1 . 2 . 3 . 4 . 5 . 6 . 7 . 8 . 9
7. Nimeta, millist muusikainfot otsid kõige enam
- a) laulusõnad
- b) artistiinfo - lauljad, ansamblid
- c) muusikaüritused
- d) noodid
- e) muusikaajalugu
- f) muusikainstrumendid
- g) muusikateemalised uudised
- h) CDd, DVDd
- i) midagi muud
8. Nimeta oma põhjused muusikainfo otsimiseks
- a) vajan õpingute jaoks

- b) viidan lihtsalt vaba aega
- c) kollektioneerin
- d) otsin ürituste korraldamiseks
- e) mõni muu põhjus
9. Kellelt neist küsid muusikainfo otsingul kõige enam nõu?
10. Kui tiheidalt külastad raamatukogu muusikainfo hankimiseks? 1 x kuus 2 x kuus iga nädal 2 x aastas 1 x aastas ei külastagi
11. Juhul, kui otsid muusikainfot raamatukogudest, kas oled rahul seal pakutavaga? jah enam-vähem ei
12. Juhul, kui sa raamatukogust muusikainfot ei otsi, siis mis põhjusel?
mõni muu põhjus
13. Kas raamatukoguhoidja võiks abistada Internetist vajaliku info otsingul? jah ei
14. Kui oled soovinud raamatukoguhoidjalt abi Internetist muusikainfo otsingul, kas ta on Sind aidanud? jah ei
15. Mida soovitaksid raamatukogudele muusikainfoalase teeninduse parandamiseks?
16. Kas kasutad muusikainfo otsimiseks Interneti? jah ei
17. Kui sageli Internetist muusikaalast teavet otsid? iga päev 1 x nädalas 1 x kuus 1 x aastas ei otsigi
18. Mis eesmärgil kasutad muusikainfo otsinguks Interneti?
a) loen muusikauudiseid
b) ostan plaate
c) kuulan muusikat
d) laen alla audiofaile, mp3 jne
e) külastan muusikafoorumeid
f) midagi muud
19. Eelistatuim muusikainfo otsimisviis on...
20. Kas Internetis on Sinu arvates piisavalt muusikaalast informatsiooni? jah ei
21. Kas Internetis on Sinu arvates piisavalt eestikeelset muusikaalast infot? jah ei
22. Millist muusikateemalist infot on Eesti veebis liiga vähe?
midagi muud
23. Märkige, milliseid nimetatud muusikaalaseid veebisaite olete külastanud

- a) allmusic.com
- b) mtv.com
- c) lyrics.com
- d) mp3.com
- e) allstarz.ee
- f) emic.ee
- g) jazzkaar.ee
- h) muusika24.ee
- i) rockoff.ee

24. Nimeta 3 veebilehekülge, mida kasutad kõige enam muusikainfo leidmiseks

I)

II)

III)

25. Kuidas hindad oma oskusi Internetist väga hea hea keskmine halb väga halb
muusikaalase info otsimisel? .

Tänan!
Sinu vastus oli väga oluline.

Lisa 4 Lääne-Virumaa 9.-12. klasside õpilaste ankeetküsitluste põhitabelid tulemustega

Tabel 1

Muusikainfo hankimise kohad

	Vastajate arv	Summa	Keskmine
Internet	238	1954	8,21
sõbrad	236	1568	6,64
raadio	236	1476	6,25
televisioon	235	1432	6,09
ajakirjad	231	941	4,07
plaadipood	229	914	3,99
ajalehed	230	711	3,09
ema/isa	231	592	2,56
raamatukogu	230	399	1,73

Tabel 2

Otsitav muusikainfo

	Vastajate arv
artistiinfo – lauljad, ansamblid	149
laulusõnad	142
CDd, DVDd	102
muusikaüritused	64
muusikateemalised uudised	42
noodid	28
muusikaajalugu	15
muusikainstrumendid	14

Tabel 3

Põjused muusikainfo otsimiseks

	Vastajate arv
viidan lihtsalt vaba aega	222
vajan õpingute jaoks	24
otsin ürituste korraldamiseks	17
kolleksioneerin	13

Tabel 4

Nõuandjad muusikainfo otsingul

	Vastajate arv	Protsent
sõbrad	181	76,1
perekond	7	2,9
(muusika)õpetaja	7	2,9
muusikapoe müüja	4	1,7
keegi teine	23	9,7
vastamata	16	6,7
KOKKU	238	100,0

Tabel 5

Raamatukogu külastavuse sagedus muusikainfo otsimiseks

	Vastajate arv	Protsent
ei külastagi	172	72,3
1 x aastas	35	14,7
1 x kuus	9	3,8
2 x aastas	9	3,8
2 x kuus	6	2,5
iga nädal	4	1,7
vastamata	3	1,3
KOKKU	238	100,0

Tabel 6

Internetist muusikaalase teabe otsimise sagedus

	Vastajate arv	Protsent
iga päev	105	44,1
1 x nädalas	100	42,0
1 x kuus	21	8,8
1 x aastas	2	,8
ei otsigi	1	,4
vastamata	9	3,8
KOKKU	238	100,0

Tabel 7

Eesmärgid Internetist muusikainfo otsingul

	Vastajate arv
laen alla audiofaile, mp3 jne	194
kuulan muusikat	192
loen muusikauudiseid	97
külastan muusikafoorumeid	51
ostan plaate	15

Tabel 8

Muusikainfo, mida on Eesti veebis liiga vähe

	Vastajate arv	Protsent
noodid	72	30,3
artistiinfo – lauljad, heliloojad	57	23,9
laulusõnad	32	13,4
muusikaürituste info	21	8,8
muusikajalugu	18	7,6
muusikainstrumentide info	10	4,2
vastamata	28	11,8
KOKKU	238	100,0

Lisa 5 Intervjuu kava

Sissejuhatus: uuringu ja selle eesmärkide lühikirjeldus. Selgitus, milleks on uuring vajalik ning mis teemal vestlus toimub.

Küsimused:

Kui noortelt küsiti, millised on need kohad, kust ta hangib endale muusikainformatsiooni, selgus, et konkurentsilt viimasel kohal oli selleks raamatukogu. Kas oskate öelda, mis võiks olla selle põhjuseks?

Noored heitsid raamatukogudele ette, et seal on liiga vähe muusikaalast kirjandust. Kuidas hindate olukorda oma raamatukogus?

Kas teie raamatukogus on ka uuemat pop- ja rockmuusikaga seotud kirjandust?

Kas olete nõus, et muusikateemalisi ajakirju on raamatukogus vähe?

Mida muusikateavikute komplekteerimisel oluliseks peate?

Mida arvate noorte väitest, et raamatukogus on liiga akadeemiline õhkkond?

Kas teie raamatukogus on olemas eraldi muusikanurk?

Kas teie raamatukogus on olemas muusika kuulamiseks vastav tehnika?

Kui suur osakaal teavikutest on CD-del ja DVD-del?

Kas pärast seadusemuudatust, et nüüd võib plaate ka koju laenutada, olete neid rohkem ka tellima hakanud?

Kas helikandjate laenutuste arv on pärast seadusemuudatust tõusnud?

Kas olete nõus noorte arvamusega, et raamatukoguhoidjad ei ole pädevad ning nad ei tea eriti midagi kaasaegsest muusikast?

Kas üritate ennast kaasaegse muusikaga kursis hoida?

Kas olete Internetis leiduvate muusikateemaliste veebilehekülgedega kursis?

Kuidas hindate oma oskusi Internetist infootsingul?

Kas olete noori muusikainfootsingul Internetist aidanud?

Paljud noored ütlesid, kui nad on infootsingul abi küsinud, siis pole nad seda saanud. Kas teil on selliseid juhuseid ette tulnud?

Kas võib olla, et probleemiks on teineteise mittemõistmine? Kas noored oskavad sõnastada oma päringut teile arusaadavalt?

Kas Internetis on olemas teie raamatukogu koduleht või blogi?

Kas te olete koostanud lugejale ja endale efektiivsemaks infootsinguks muusikateemaliste veebilehtede lingikogu?

Kas on plaanis midagi sellist teha?

Kas teie arvates on üldse vajalik kodulehe olemasolu Internetis?

Tänan!

Lisa 6 Ankeetküsitlustes kasutatud veebilehtede lühitutvustused

1. *Eesti Muusika Andmebaas* (www.estmusic.com)- hõlmab kõiki muusikastiile;
2. *MTÜ Eesti Muusika Infokeskus* (www.emic.ee) - põhitegevuseks on aidata kaasa huvi kasvule eesti süvamuusika vastu nii kodu- kui välismaal. EMIK on keskus, kust saab infot eesti heliloojate ja nende teoste, muusikaorganisatsioonide ja -sündmuste, interpretide, muusikakollektiivide jm kohta.
3. *Kõik muusikast* (www.allstarz.ee) - veebileht, kus lähtutakse printsiibist, et kõik muusika on kuulatav ja hea. Veebilehe tegijate sõnul leiab lehelt üle 260 erineva põhjaliku artisti tutvustuse koos pildialbumite, faktide ja muude huvitavate asjadega. Tegijate missiooniks on toetada ansambleid ja lauljaid uute plaatide esitlusel, kasutades selleks vabakasutusena avaldatud reklaamimaterjali nii piltide kui multimeedia osas ning teha lugejatele kättesaadavaks kõik tutvustatavate loovisiksuste ametlikud kodulehed ja kontaktaadressid.
4. *Eesti muusikaajalugu* (www.koolielu.edu.ee/eesti_muusika) - multimeedia-leksikon „Eesti muusika“ võimaldab arvutikasutajal lugeda tekste eesti muusikaloost ja eesti heliloojatest, kuulata muusikanäiteid ning vaadata pilte ja videolõike.
5. *Eesti ansamblite andmebaas* (<http://www.dcc.ttu.ee/Bands/>) - informatsioon 2356 Eesti ansambli, 9083 muusiku ja 4772 salvestuse kohta (26.04.2007). Eesti Ansamblite Andmebaasi funktsiooniks on akumulierida informatsiooni Eestimaa pinnal või eestlastest muusikute kaasabil tegutsevate ansamblite ja üksikesinejate kohta. Informatsioonist kogutakse vaid kõige hädavajalikumat ja iseloomulikumat - koosseis, tegevusaastad, helilooming, kontaktinfo. Lisaks on ansamblile või esinejale eraldatud lehekülje osa, kuhu ta võib html - märgendite abiga sisustada oma pisikese kodulehekülje ekvivalendi või edastada lihtsalt ansamblit tutvustavat ja reklaamivat teksti.
6. *Ajakiri “Muusika” internetiväljaanne* (<http://muusika.kul.ee>) – lugemiseks retsensioone muusikaliste ettekannete kohta, muid arvamusi ning lugusid muusika ja muusikute kohta. Kajastab laialdaselt muusikauudiseid nii Eestimaalt kui mujalt. Intervjuud tuntud muusikategelastega.

7. *Eesti Pärimusmuusika Keskus* (www.folk.ee) - üleriigiliselt tegutsev valitusväline pärimusmuusikaalast huviharidust toetav ja korraldav ning pärimusmuusika elavat esitust levitav, avatud ning uuendusmeelne organisatsioon, mis toetub oma tegevuses TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia muusikaosakonna pärimusmuusika õppekavale ja on partneriks ning teabekeskuseks Eestis tegutsevatele muusikakoolidele, kodanikeühendustele, pärimusmuusikaansamblitele, folkloorirühmadele, üksikpillimeestele, pärimusmuusika harrastajatele.

8. *MTÜ Jazzkaare Sõprade Ühingu*, "Jazzkaar festivalid" kodulehekül (www.jazzkaar.ee) - info Jazzkaare kohta, aga ka jazzist üldiselt, lauljad, uudised, plaadituvustused, ürituste info, artiklid jazzmuusikast.

9. *Allmusic* (<http://www.allmusic.com/>) on üks osa korporatsioonist All Media Guide, pakkudes muusikainformatsiooni väga erinevate žanride kohta, mitmesuguseid fakte, arvustusi, tutvustusi, muusikanäiteid.

10. *MTV.com* (<http://www.mtv.com/>) on Music Television'i kodulehekül, kust leiab muusikauudiseid, reportaaže, edetabeleid, meelelahustussaateid, muusikavideosid jms.

11. *Lyrics* (<http://www.lyrics.com>) - laulusõnade veebisait.

12. *MP3 Music Downloads* (<http://www.mp3.com>) lubab tasuta kuulata maksimaalselt 64Kbs WMA-vormingus uuemaid singleid ja albumeid, võimaldab allalaadida mp3 formaadis muusikafaile ning pakub hulgaliselt linke allalaadimaks legaalselt digitaalset muusikat. Palju leiab sealt ka vähetuntud artistide loomingut.

13. *Muusika24* (<http://www.muusika24.ee/>) on muusikapood Internetis. Tegemist on online muusikapoega mis tähendab, et muusikafailid saab salvestada oma arvutisse ja soovi korral sealt edasi playerisse, telefoni või mõnele muule andmekandjale. Samuti saab muusikafailid salvestada CD-plaadile, kui arvuti seda võimaldab. Muusika24 poest saab osta ka üksiklugusid erinevatelt esitajatelt ja hiljem sellest valikust endale plaadi teha. Alla laetud muusika formaat on mp3 256kbit/s.

14. *RockOff* (<http://www.rockoff.ee/>) on juba aastaid tegelenud muusikakandjate müümisega Eestimaa territooriumil. Valik on laialdane ja peale nende firmade, mida nad ise esindavad, suudavad tänu pikaajalistele sidemetele paljude välispartneritega pakkuda ka neid plaate, mis juba ammu on poodidest kadunud või pole sinna kunagi jõudnudki.

SUMMARY

Needs for Music Information Among Gymnasium 9-12 Formers in Lääne-Virumaa County and the Intermediary Role of Libraries for Music Information.

M. Parksepp

The theme of the present thesis has been motivated by interest where and how the young find music information and what is the intermediary role of libraries in the internet era. The thesis is continuation of two seminar tasks. The first seminar task „The use of the Internet as a source for music information by librarians` example“ got ready in 2007. The author was interested if and where the librarians use music information and what is the role of the Internet as a source for music information. The first seminar task was continued by the second one in 2008. „The needs and sources for music information by the example of gymnasium`s 9-12 formers“. The author has concentrated on questions as where the young ones find necessary music information and what is the role of the Internet and the library as the inbetweeners of music. The target of the thesis is to give a survey of the needs for music information and behaviour in searching info and the role of libraries in it. Analysing the need for music information in the young the author is relying on her previous researches and has interviewed librarians in Lääne-Virumaa county for feedback.

The covered points in the thesis are:

- which music information is needed;
- where music info is searched;
- what role has the Internet in searching music;
- what role has the library in the search for music info.

As the result of the research it appeared that the young need and search music information. The role of the internet is the most considerable. Music information is searched first of all for spending spare time and in connection with hobbies. Beside there are also those who need the

info for studies and refreshment. Music is downloaded mostly for listening. News is read and music forums are frequented. Info in the Internet is inexhaustible and it is getting more and more intricate to orientate in it. First of all the young turn to their mates to find music info that confirms the research performed in 2004 by Jin Ha Lee and Stephen Down that the search for music info has important social and collective aspects.

Library as a mediator is not popular among the young. In this field libraries should make themselves known. They should explain that libraries are not only repositories for books but also infocentres where one can obtain information on almost anything. To begin with, every library should have its own homepage, where the reader could get at least the most important info — when the library is open. In the course of time the homepage could become more consummated, including presentations of new books and thematical linksets. On their homepage librarians could publish their reading experiences which could be either recommendations or warnings. To enliven book discussions a blog could be used, which is linked to the homepage enabling the start of a virtual literary society that could be joined also by those who have difficulties visiting the library.

The young participating in the research reproved of the small choice of music info, lack of media to listen to music and that librarians themselves are ignorant of music. It was asserted by librarians themselves. In the present difficult economical situation it is hard to book everything the reader needs. Although in the previous years little attention has been paid to music information. Though librarians found that the young do not visit libraries to find music info the author of the thesis thinks that those libraries which have no media to listen to music, where there is no info about music cannot have the mediatory role for music.

With the continual development of the Internet people will have new needs and info search will be more complicated. Research about people's info needs and their behaviour in searching has not exhausted yet as the info society is developing in a faster pace. In order to understand the young and youth culture one has to keep up with their wishes and opinions. It is enabled by research on topics congenial to the young, among which music occupies undoubtedly an important role.